

कोषमुद्रि ११ ते पुस्तक

११०

११०० मुद्रित बिज्जामुद्रि श्री

११११५५

११५५

ASHA ARCHIVES

3416

पु. विं.

संज्ञामृताका

त्रिगोषसत ॥१॥ सूर्येशपञ्चगिरसाष्टनन्दाः वेदांगसप्तश्विगजांकशैलाः ॥ सूर्यो गसप्तारगगो
दिगीशादरुधाविषारव्याश्चकुताशनाश्च ॥२॥ सूर्यादितारेति ययो भवति मघाविशाखाशिवम्
लवदि ॥ वाह्निकोर्कादमघंठकाश्च शुभे दिवज्या गमते त्वं वश्यम् ॥३॥ भाद्रपददशौ ॥ १॥
नभस्यनलनेत्रे ॥ २॥ मीधवेद्वादशी ॥ २॥ पौषवेदशरा ॥ ४॥ विषदशुश्रिवा ॥ १०॥ ११॥ मारुतिनागाम
धौ ॥ गिष्टौ ॥ ८॥ बोभयपक्षगाश्चतिथयः श्रुत्यावधैः कीर्तिता ऊज्याषाढतेपस्युक्रतपसाह
स्मेशरौगाव्ययः ॥ १०॥ शक्राप्रव ॥ ४॥ ५॥ सितेशक्राद्यग्निविश्वरसाः ॥ १४॥ १५॥ १६॥ क्रमात् ॥ तथातिथ्यं
अभेसाप्येद्वादश्यावेश्वमादिमे ॥ ११॥ अनुराधाद्वितीयायां पचम्यापि ज्यमंतथा ॥ अतुराश्चत

उ. वि.

तीयायामेकादश्यांचरोहिणी ॥१२॥ स्वाती चित्रे त्रयोदश्यां सप्तम्यां हस्त राक्षसे । नवम्यां कृत्तिकां दृम्यां
पूर्वाषष्ठां चरोहिणी ॥१३॥ कंदस्रभेत्वाष्टवायुविश्वेज्यौ भगवांसवौ विश्वश्रुती पाशिपो चेत्र
अजपादगिरीपित्रभे ॥१४॥ चित्रा द्वितीया श्रुतिमूलैयमेतुभे चित्रादिमासे शून्याख्या
स्तारावित्रे विनाशदाः ॥१५॥ चटोत्तमौ गौर्मिथुनं मेषकन्या लितां लिनं ॥ धनुः कर्क मृगसिंह
चैत्रादौ शून्यराशयः ॥१६॥ पक्षादितस्त्वोजतिथौ धटेणौ मृगेतुनकौ मिथुनांगनेच । चायेतुभे
कर्कहरीहयात्तौ गौत्योचनेष्टेतिथि शून्यलग्ने ॥१७॥ तिथयो मास शून्याश्च शून्यलग्नानियान्य
पि । मध्यदेशे विवर्ज्यानि न दुष्याति तरेषु ॥१८॥ पंचमधकाणलग्नानि मास शून्याश्चराशयः ॥

१	३	४	२	५	७	६
२	५	३	६	४	८	१
३	४	५	६	७	८	९

रविवृत्तः

१ ७/१०
३ ५/१०
५ ३/६
७ ४/८
९ ५/८
रमः
२
११/८/१२
१३/२/१२

गोडमालवयोस्त्याज्या अन्यदेशेन गर्हिताः ॥१९॥ वर्ज्ये सर्वकार्येषु हस्तार्कपञ्चमीतिथौ ।
भौमाश्विनीवैसम्पत्तम्यां प्रक्यावा नृदवंस्तथा ॥२०॥ बुधातुराधामयम्यां दशम्यां भृगुरेवती । न
वम्यां गुरुपुष्यं चैकादश्यां शनिरोहिणी ॥२१॥ गुरुप्रवेशे यात्रायां विवाहे च यथाक्रमम् । भौ
माश्विनी शनैर्बाह्यां गुरुपुष्यं विवर्जयेत् ॥२२॥ आनन्दारख्यो कालदण्डाय धूम्रो धाता सो
न्यो धाक्षकेतुक्रमेण । श्रीवत्सारख्यो वज्रकं मुद्गरं च कुत्रं मित्रं मानसं पद्मं लुंवौ ॥२३॥
उत्पातमृत्पूकेलकाणसिद्धौ अभौ मृताख्यो मुशलो गदारव्यः ॥ मातंगरक्षश्चरसुस्थिराख्य
प्रवृद्धमाना फलदाः स्वनाम्ना ॥२४॥ दात्रादक मृगादिद्वौ सार्पा द्वौ मेकरा द्वौ मेत्रा द्वौ

उ वि

३

रोभृगोवे श्रांङ्गणामंदेववारुणात् ॥२५॥ द्वांक्षेवसुदरेविषुधना डोवज्ज्यावेदाः ॥ यत्तुल्ये
 गदै श्राः ॥ धमेकाणोमोशलेभेदयदैरक्षोमृत्युत्पातकालाश्चसर्वे ॥२६॥ सूर्यभादेदगो
 केदिंगे सुनवेसमिते चतुर्धरे वियोगाः सुदीपसंघविनाशकाः ॥२७॥ सूर्यकर्मलोत्त
 रपुष्यदासिचंदेकृतिवाङ्मयीजीयमेत्रा ॥ भोमेश्वरिद्वयकशीनुसोप्येजोबाह्यमेत्राक
 कृशानुचंद्रम ॥२८॥ जीवेत्यमेत्राश्चादितोज्यधिस्यं शुक्रं न्यभागाश्चादितिसर्वोभम
 ॥ शीतेकृतिवाङ्मयसमीरभानिसर्वार्थसिद्धौ कथितानिपूर्व ॥२९॥ दीशानायाद्वासवात्यो ह्य
 भाचवास्यातपेष्वादयमक्षाचतुर्भैः ॥ त्यादुत्पातो मृत्युकाणामवसिद्धिर्वारेकोद्येतत्फलं नामतुल्य

वि	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००
----	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

रामः ३

म ॥३०॥ कुर्योगातिथिवारोत्थास्तिथिभोत्थाभवारजाः ॥ हणवंगखसेषेववर्ज्यास्त्रितयजास्तथा ॥
 ३१॥ सर्वस्मिन्विधुपापयुक्तुलवावर्द्धे निशाहोर्ध्वं अंशं वै कुन वांशकं ग्रहणातः पूर्वदिनानां
 त्रयम् ॥ उत्पातग्रहतोद्ग्रहोश्च अभदोत्पातेश्च दुष्टं दिनं परमासं ग्रहभिन्नं भं त्यज अभेयो
 छंतयोत्पातभम् ॥३२॥ निष्टग्रहक्षंसकलार्द्धपादग्रासेकमातर्कगुणोत्तुमासात् ॥ पूर्वपर
 सादुभयोस्त्रिद्यत्नात् ग्रहोत्तुमाभाभुदिते स्वरोद ॥३३॥ जनेक्षमासतिथयोवातपातभडा
 वैधृत्यमापित ॥ दिनानितिथिर्क्षयं दी ॥ युनाधिमासकलिकग्रहराज्जपातवि कं भवजवधि
 कात्रयमेववर्ज्यम् ॥३४॥ पारदाद्धं पंचशलेषद्वगंडातिगडया ॥ आघातेन दनाद्वा च वज्याः

अथ शिवायामासोत्तराश्विनामस्तु

उ. वि.
४

सर्वेषु कर्मसु ॥ ३५ ॥ वेदांगं नवाकं द्वयक्षरं धृति यो त्यजेत् । वृष्टं कं मनु ते त्वां शां शं रक्षा दीपराः
 शुभाः ॥ ३६ ॥ कुलिकः कालवेलाश्च यमघंटश्च कंटकः ॥ वारादि द्वे क्रमानन्दे बुधे जीवे कुजे क्ष
 णः ॥ ३७ ॥ सूर्यघटे स्वरतागदि ज्येष्ठे मिताश्च द्वे द्विषट् कुजराकाका विश्वे पुरंदराक्षिति सुते हो
 द्यगित्तर्कादि शः ॥ सोम्येष्टाष्टिगजां के दि ज्येष्ठे मिताजीवे द्विषट् भास्करा शक्रा ख्याति धर्यक
 लीश्च भृगुजे वेदेष्टतर्काग्रहाः ॥ ३८ ॥ दिग्भास्करा मनु मिताश्च शनौ शशी द्वे नागादि शो भवे दिवा
 कर संमिष्टः ॥ ३९ ॥ कुलिक कंटक कालवेलाः सुश्चार्द्धयामयमघंटगताः कलांशाः ॥ ४० ॥ मृत्युक
 विद्या शैरावतीति रंशतद्वाश्च त्रिपुकरे ॥ विवाहादि शुभेनेष्टं होलिका प्राग्दिनाष्टकी ॥ ४१ ॥ मृत्युक

रामः
४

११	२२	४	५
२	३	१	६
६	७	९	१०
३	४	५	८
१०	११	१२	१३
१४	१५	१६	१७

४५

कचदग्धादि निदौ शस्ते शुभाञ्जुगः ॥ के विद्यामौ त्रं चान्ये यात्राया मेव निन्दितान् ॥ ४१ ॥ अयो
 गे सुयोगोपि चेत्स्यात्तदाती मयोगं निहंते प्रसिद्धिं तनोति । परेलग्न शुद्धा कुयोगादिना शंदिता
 द्वात्रिं विष्टि पूर्वचशस्तम् ॥ ४२ ॥ अक्षे पूर्वा द्वे षष्ठी पंचदश्या भेदे कादश्या चतुर्थी पशद्वे
 कस्मैत्याद्वे स्यात्ततीया दशम्याः पूर्वभागे सप्तमी शंभुतिथ्याः ॥ ४३ ॥ पंचद्व्यद्विकृता एरामर
 सभूयासाद्य च घाः शरा विष्टे रास्य मसज्जं जेन्दुरसरामाद्यश्चिवाणा छिषु ॥ यामे षंय घा
 त्रयं शुभकरं पृच्छं तथा वासरे विष्टि तिथ्य पराद्धं शुभकरिं रात्रौ तु पूर्वा द्वे जा ॥ ४४ ॥ कुंभक
 के द्वये मत्तये ऽज्ञे स्वर्गे ऽज्ञे त्रये लिगे । स्त्रीधनुर्युक् न के धो भद्रातत्रैव तत्फलम् ॥ ४५ ॥ वाय्वा
 पतान्तरे ॥ याततिथिर्दिग्गणनगतः स्यात्करणं ववक प्रथमाद्धे अन्यदले कुपते खलु तस्य मानमपीह तिथेर्द

लिसेव ॥ ११ ॥

मु. वि.

५

रामतडागकूपभवनारंभः प्रतिष्ठेवतारंभोत्सर्गवधूप्रवेशनमहादानातिशोभाष्टके. गो
दानाययणप्रयाप्रथमकोपाकर्मवेदव्रतं नीलोद्वाहमथास्तिपन्नसिंशुसंस्कारानुर
स्थापनम्. ॥४६॥ दिक्षामौज्जिविवाहमुण्डनमपूर्वदेवतीयक्षणां सन्यासाग्नित्पार
ग्रहौनृपतिसन्दर्शाभिषेकोगमनं. चातुर्मास्यसमावृत्तीश्रवणयोर्वेधंपरिक्षस्य
जेहृदुत्वात्तशिंशुत्वईज्यसितयोन्यनाधिमासतथा. ॥४७॥ अस्मैवज्यसिंहनक्रस्थजी
ववज्यं केचिद्व्रजगेवातिवारे. ॥ गुर्वदित्येविश्वद्यैपिपक्षः प्रोचुस्तद्वदंतरत्नादि
भूषाम्. ॥४८॥ सिंहं गुरौ सिंहलवेविवाहोनेष्टोयगोदानरतश्चयावतः. भोजीरथि

राम.
५

याम्यतद्वदोनान्यत्रदेशतपनेपिमेषे. ॥४९॥ मघादिपंचपादेषुगुरुः सर्वत्रनिन्दितः. गंगागोदा
नरं हित्वाशेषांघुषुनदोषकृतः. ॥५०॥ मेषैर्केसनव्रतोद्वाहैर्गंगागोदानरैरपिचसर्वसिंहगुरुर्वज्यः
कलिंगेगोडगुर्जरे. ॥५१॥ रेवापूर्वगंडकीपश्चिमेवशोरास्योदग्दक्षिणेनीवईज्यः. ॥ वज्येनायंकोक
लोमागधेवगौडेसिंधौवज्जनीयः शुभेषु. ॥५२॥ गौजान्त्र्यकुंभेतरमेतिवारगौतापूर्वराशिगुरुंरवि
वक्रितः. ॥ तदाविलुप्तावद्वहतिनिन्दितः शुभेषुरेवासुरतिन्नगान्तरे. ॥५३॥ पादोनरेखापरपूर्वयोज
नैः प्रलेयतेनस्तिथयोदिनाद्धतः. ॥ उनाधिकस्तद्विवरोद्धवैः प्रलेरुद्धतथाद्योदिनपप्रवेशतं. ॥५४॥
॥ वारादेघटिकादिघ्नांरस्वाक्षपहृष्टेषवर्जिता. ॥ सैकातषातगैः कालहोराः स्युर्दिनपात्रमात्रः. ॥

उचि
र

॥५५॥ वारे प्रोक्तं कालहोरासुतस्य विद्वे प्रोक्तं स्वामितिथ्यं शकैः। कुर्यादिक श्रुतादिवित्यंक्ष
गोष्ठेनैवोत्तं ध्यः पारिच्यथापि दण्डः ॥५६॥ मन्वाद्यास्त्रि तिथि मधोतिथिरवी उज्ज्वी उचोतिथि
ज्येष्ठे चोत्तं तिथि स्त्रिषे नवतपस्यंश्चास हस्यो शिवाः। भाद्रे त्रिथ्यसिते त्वमांष्टे नभसः कृष्णे
युगाद्याः सिते गौर्गिर्वाहलराधयोर्मदनदशौ भाद्रमाद्यासिते ॥५७॥ ॥ इति देवज्ञाननसु
तरामविरचिते मुहूर्तचिन्तामणौ शुभाशुभप्रकरणम् ॥१॥ नासत्योतकदह्निधातृशशदृदुडा
दितीज्योरगाः ऋक्षशाः पितरो भगो यमरवित्वष्टा अगाश्चक्रमात्रः। शक्रास्मीखलु मित्रशक्रा
ऋतिक्षीराणि विष्टे विधिर्गोविन्दो वसवोऽरु चरणाहिर्बुध्रपूषाभिधाः ॥१॥ उत्तरात्रयस

तत्र

उपा

रामः
६

हिणो भास्करश्चक्रवर्गस्थिरम्। तत्र स्थिरं वीजगेहेशान्यारामादिसिद्धये ॥२॥ स्वात्पादित्ये अते
स्त्रिणिचंद्राणि चरमचलम् ॥ तस्मिन्नागादिकारो होवाटिकागमनादिकम् ॥३॥ पूर्वत्रयं याम्य
मघेजं ग्रंथूरं कुजं तथा ॥ तस्मिन् द्याताग्निशब्दातिविषशस्त्रादिसिद्धतिः ॥४॥ विशाखाग्नेयमैसा
म्यो मिश्रमाधारणं स्मृतम् ॥ तत्राग्निकार्यं मिश्रं च दृष्ट्वा तर्गादिसिद्धये ॥५॥ हस्ताश्विपुष्याभिजि
तः क्षिप्रं लघुगुरुस्तथा ॥ तस्मिन् एपरतिज्ञानधूषाशिल्पकलादिकम् ॥६॥ मृगांत्यवित्रामे त्रक्षं मृ
दुमैत्रं भृगुस्तथा ॥ मंत्रगीताम्वरक्रीडा मित्रकार्यविभूषणम् ॥७॥ मूले द्वाद्विभं सौरिस्तीक्ष्णं
दारुणं संज्ञकं ॥ तत्राभिचारघातोऽभेदाः पशुदमादिकम् ॥८॥ मूलाहिमिश्रोयमधोमुखं भ

मु. वि.

वेदार्हास्यमार्देज्यरुत्रियं क्रवम। तीर्थं सुरवं मैत्रकरानिलादिति ज्येष्ठाश्विनी। दृशकृत्यमेषु सतः
॥८॥ पौष्मध्रवाश्विकरपंचकवासवेज्यादित्येषु प्रवालरदशं खसुवर्णवस्त्रम् ॥ धार्यं विरिक्तशनिचंद्र
कुजे हिरक्तं भौमे क्रवादिति युगे सुभगानंदद्यात् ॥ १० ॥ वस्त्राणां नवभागकेषु च वतुको रौमराक्षसा
मध्यं शगतानरास्तु सदशेषां च मध्यां शयोः ॥ दग्धे वा स्फुटिते मरे नवतरे पंकादिलिप्ते न सदृशो शेन सुरा
शयोः शुभमसत्सर्वं शुके प्रातः ॥ ११ ॥ विप्राजयातयो वा हेरासा प्रीत्याः पितं च यत् ॥ निघेपि विघ्ने वारादौ वचं
धार्यं जगुर्वधा ॥ १२ ॥ राधा मूलमृदु क्रवर्क्षवर्णा क्षिप्रैर्लतापादरोपौ थो नृपदरीनं क्रवमृदु क्षिप्रश्रवो
वासवैः ॥ तिक्ष्णो ग्रानुपमेषु मधुदिते क्षिप्रं यवही दुर्भादित्ये त्रानुपवासवे पुहि गवांशस्तः क्रयो विक्रयः ॥ १३ ॥

पा २

रा. म.

लग्ने शुभे वाष्टमं शुद्धिं संयुते रक्षापशूनां निजयोनिभे चरे ॥ रिक्ताष्टमीदर्शकुजश्रवो
क्रवत्वाष्टपुयानं स्थितिवेशनं न सतः ॥ १४ ॥ भेषज्यं सज्जुमृदु चरे मूलभेद्यं गलग्ने
शुक्रे न्दीज्यविदिवसेवापि तेषां रवेश्च ॥ शुद्धेरिष्क ह्युनमृतिगृहे सति थो नो जने भेस
ची कर्माप्यदिति वसुभेत्वाष्टमित्राश्विदित्ये ॥ १५ ॥ क्रयक्षेत्रं विक्रयेनेष्टे विक्रयक्षेत्रं क्रयोपिनः
॥ पौष्मास्तुपाश्विनी वातश्रवश्चित्रा क्रये शुभा ॥ १६ ॥ पूर्वाद्दीशकृशानुसार्य यमभेके नृदि
कोणो शुभः षट्त्रया ये शुभैर्विना घटतुं स द्विक्रयः सत्तियो ॥ रिक्ताभौ मघटतुं विना च
विपणं मैत्रं क्रवक्षिप्रभैर्लग्ने चंद्रसिते व्ययाहरितै पापैः शुभैर्द्वीयै र्वे ॥ १७ ॥ क्षिप्रं यव

मु.वि.

स्विंदुमरुज्जलेशादित्यधिरक्तादिनेप्रशस्तम् ॥ स्याद्वाजिकल्पं त्वयहस्तिकार्यं कुर्यामृदुक्षि
प्रचरेषु विद्वान् ॥ १८ ॥ स्याद्वाघटनं त्रिषु करवरक्षिप्रक्रवैरतयुक्तं तिक्षणोऽविहीनने
रविकुजे मेषालि सिंहैतनौ ॥ तन्मुक्तासहितं चरुं क्वमृदुक्षिप्रं शुभं सत्तनोतीक्ष्णोऽग्रोऽश्विम्
गद्विदेवदहनं शस्त्रं शुभं घटितम् ॥ १९ ॥ मुद्राणां पातनं सैदुवमृदुचरभैक्षिप्रमैर्विन्दुसैरे
च अं पूर्णाजयारब्धेन च गुरुभृगुजास्तविलगते शुभे ॥ स्यात् ॥ वस्त्राणां क्षालनं सद्दु
ह्यदिनं कल्पं च कादित्यपुष्पेनोरिक्तापर्वण्यष्टीपित्तरविजज्ञेषु कार्यं कदापि
॥ २० ॥ संधार्याः कुंतवर्मेषु सतशरकपाणां शिपुशो विरिक्ते शुक्रैज्याकैर्हिमेत्रे अ

क	त	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

वलचुसहितादित्यशाक्रद्विदेवे ॥ सुर्लगेहि स्थिरारख्यशशितिव शुभदृष्टे शुभैः केन्द्रगेऽस्याद्वाजः श
यासनादर्कवमृदुलघुहृय्यतकादित्यइष्टः ॥ २१ ॥ अंधाक्षं वसुपुष्पधातुजलभदीशार्यमान्पावि
धोमंदाक्षं रविदिविष्टमैत्रजलपाश्लोपाश्विवाडां भवेत् ॥ मध्याक्षं शिवपित्रजैकचरणत्वाष्टे द्विविध्यं त
कं स्वक्षं स्वात्पदिति श्रवोदहनभाहिर्बुध्वाक्षो भग्नः ॥ २२ ॥ विनष्टार्थस्य लाभोऽधेशीघ्रं सन्देप्रयत्न
तः ॥ स्याद्दूरे अवगमं मध्येऽकृत्यापि न सुलोचने ॥ २३ ॥ तिक्ष्णमिष्टं क्रवोऽग्रेयं द्रव्यं दत्तं निवेशितं ॥ प्रयु
क्तं च विनष्टं वदिविष्टं पाते च पाते ॥ २४ ॥ मित्रार्कं क्ववदासुवास्तु यमघातोऽयान्त्यपुष्पेन्दुभिः पापैर्ही
नवलेस्तनोसुरगुरोर्जेवाभृगोरैव विधौ ॥ आपो सर्वजलो शयस्य खननं व्यंभो मधैः सैन्दवं सैन्दवं

सु. विं.
८०

८ अक्षर
३ शत
१ अक्षर
३ शत
१ अक्षर
३ शत
१ अक्षर
३ शत
१ अक्षर
३ शत
१ अक्षर
३ शत

हिंदुके शुभे सतु गृहे जे जरा शो शुभम् ॥ २५ ॥ क्षिप्रे मैत्रे विसिता के ज्यवारे सो म्ये लगे के कुजे वा
खलो भे ॥ यो ने मै अं राशि पस्या पि मै अं सेवा कार्या स्वामिनु सेव के न ॥ २६ ॥ स्वात्पादित मृदु दि
देव गुरु भे कर्ण त्रयार वे चरे लगे धर्म सुताष्ट शुद्धि सहिते इव प्रयोग शुभः ॥ नार ग्राह्य मृगांतु स
क्रम दिने वृद्धा करे के हिय तदंशे शुभे वृद्धा न ववु धे देय कदाचिद्वनम् ॥ २७ ॥ मूल द्विंशिमघाच
रध्र व मृदु क्षिप्रे विना के शनि पापे हीन वले विधौ जल लवे अके विधौ सां स ले ॥ लगे देव गुरो हल
प्रवृत्तां शस्तं न सिंहे घटे कर्क जेगा धटे तनो क्षय कर रिक्ता सुषुप्तां तथा ॥ २८ ॥ एतेषु श्रुति वारुणा
दिति विशारवाडू निभौ मी विना विजो प्रिः गदिता शुभा गुभतोऽष्टा ग्नी नुरा मेन्दवः ॥ रामेन्दु ग्नियुगा

रामः
८०

न्यसं शुभ करण पुत्रो ह ले को जि ता द्रा द्रमा ए न वा ए भा ति नु नि भिः प्रो क्तान्य स सं ति च ॥ २९ ॥ त्वा शु
मित्र क भा द ये वु प ल घू अत्रे शिरा मो क्षा ण्म नो भा के ज्य दि ने वि रे क व म ना दं स्या दु धा की वि ना ॥
मित्र क्षि प्र च र ध्र वै र वि शु भा हे ल ग्न व र्गे वि दो जी व स्या पि त नो गुरो नि ग दि ता ध र्मे क्रि या त द्वा ले ॥
३० ॥ ती क्ष णा ज पा द क र व हि व सु श्रु ती नु स्वा ती म घो च र ज लो त क त क्ष प ष्ये ॥ म न्दार रि क्त र हि ते दि
व सेऽ ति रा स्ता धा न्य छि दानि ग दि ता स्थि र भे वि ल ग्ने ॥ ३१ ॥ भा ग्या र्य म श्रु ति वि धा त्म म घे नृ म ल मे र
न्या न्य भे शु ग दि तं क ण म र्द नं स त् ॥ द्वी शा ज पा त्रि मृ ति धा तृ श ता र्य म र्क्षे स स्थ स्य रो प णा मि रु किं
कु जो वि ना स त् ॥ ३२ ॥ मि ओ ग्रो र्द शु ज गे नृ वि भि न्न भे शु क की ज तो लि र हि ते च त नो शु भा हे ॥ धा

मु.विं.

१०

मस्थिती शुभकरीगदिता ऊवेन्यद्विशेदश्रवरभेषुवधावृद्धिः॥३३॥क्षिप्रध्रुवान्यचरमित्रमघासुश
सं.स्याच्छांतिकं सहजपौष्टिकमंगलाभ्यां॥खेकेविधौसुखगतेतनुगेगुरौनोमोह्यादिदुष्टसम
येशुभदंतिमिते॥३४॥सूर्यभात्रिभिमेवंदेसूर्यविकृक्कपंगवः॥चंद्रारेज्यागुशिवितोनेष्टाहोमा
हुतिःखले॥३५॥सैकातिथिर्वारयुताकृता प्राशेषेगुरौभ्रैभुविवह्निवासः॥सौरव्यायहोमेशशि
युमशेषेप्राणार्थनाशौदिविभूतलेव॥३६॥नवान्तस्याचरक्षिप्रमृदुभेसत्तनौशुभम्॥विनानै
नन्दाविषघटीमधुपौष्ठाकिंभूमिजान्॥३७॥याम्यत्रयविशारेवत्रसार्यापित्रेशभिन्नमे॥भृग्वी
यार्कदिनेनौकाघटनंसत्तनौशुभम्॥३८॥मूलादीभरणीपित्रमृगेसौम्येघटेतनौसुखेअके

राम.
९०

३८ मेअवेसिद्धिर्वीरभिचारयोः॥३९॥व्यन्यादितिध्रुवमघानिलसार्यधिष्ण्यरिक्तेतिथौचरत
नौविकेवीचुवारे॥४०॥स्नातंरुजाविरहितस्यजनस्यशस्तंहीनेविधौखलखगेभवकेन्द्रकोरो॥४१॥
मृदुध्रुवाक्षिप्रचरेजेगुरौवारखलग्नगेविधौजनीववर्गस्थेशिल्यविद्याप्रशस्यते॥४२॥सुरेज्यमि
त्रभागेषुवाष्टम्योतैतिलेहुरौ॥अक्रदृष्टेतनौमोम्यवारेसंधानमिष्यते॥४३॥त्यक्ताष्टभूतशानिवि
ष्टिकुजान्जनुभमासौमृतोरविविधुअपिभानिनाअः॥द्वंगेचरेतनुलवेशशिजीवतारशुद्धोक
रादितिहरीक्षा॥४४॥व्याष्टशुद्धोपचयेलग्नेवशुभदृष्टते॥चन्द्रेत्रिषद्दशायैस्थेसर्वारंभःप्रसिद्ध
ति॥४५॥स्वातीद्वपूर्वाशिवसार्यभेमृतिर्ज्वरेन्यमेत्रेस्थिरताभवेदुज॥याम्यश्रवोवारुणतक्षभेशिवाद्य

इकेपपरी२

मु. वि.

९९.

सूर्यरश्मिः

अधस्तलदशपाक

त्रिधं २ शवस्यदह

मध्य ४ सूर्यवाह

दक्षिण ४ सूर्यमिति

उत्तर ४ सूर्यवाह

लोहपक्षो द्वाधियार्कवासवो ॥४५॥ मूलान्निदासेन वपितृभेन रावु ध्यायमेज्यादिति धातुभेन गा ॥
मासो ब्रुवैश्वेययमा हिमूलभेमिश्रे शपित्र्ये फणिदंशने मृतिः ॥४६॥ रौद्रहि शक्रा सुपयाम्यपूर्व
द्विदेव वसुज्जिष्णुपापवारे ॥ रिक्ताहुरिस्कन्ददिने चरोगे शीघ्रं भवेद्रोगिजनसंमृत्तुः ॥४७॥ क्षिप्रान्ति
मूले इहरीशवायुभे प्रेतक्रियास्याज्जघकं भगे विधौ ॥ प्रेतस्य दाहं यमादिगमं त्यजेत्तु प्यावितानं
गृहगोपनादि च ॥४८॥ सूर्यर्क्षादसभैरधस्थलगतेः पाकोरसैः संयुतः शीघ्रं युग्ममितैः शवस्य दह
नं मध्ये युगेः सर्पभिः ॥ प्रागाशादिषु वेदभैः स्वसुहृदा स्यात्संगमो रोगभी काथादेकरां सुरवं
गदितं काष्ठादि संस्थापने ॥४९॥ भद्रातिथी रविजभूतनयार्कवारे दीशार्यमाजचरणादिति व

रामः
९९

ह्रिविम्बे ॥ त्रैलोक्यो भवति मृत्युविनाशवृद्धो त्रैगुण्यदो द्विगुण्यदुत्तमश्च त्रै ॥५०॥ अक्राशर्कि
षुदर्शभूतमदनेन न्यासुतीक्ष्णोऽभे पौष्णे वा रुगाभे त्रिपुष्करदिने तु नाधिमासेयते ॥ याम्येवा
त्परतश्च पातपरिघे देवे ज्येष्ठक्रासके भद्रा वैधृतयोः शवप्रतिकृतदाहो न पक्षे सिते ॥५१॥
जन्मप्रत्यर्तारयोर्मृत्सुखान्नेव जेकर्तुं न समर्थे भद्रादिति कुवविशाखा द्वाधिवैभगे पिच ॥ अ
ष्टोर्के ज्यविधोर्दिने श्रुतिकरखात्पात्रेषु येनैवात्मासौ चात्यरतो विचार्य मखिलं मध्ये यथा संभवं ॥
५२॥ अमृतमूलं हि षट्चतुष्टयं ज्येष्ठा मूललादिभवं हि नारदः ॥ वशिष्ठ एकद्विघाटी मितं जगौ वृह
स्पतिस्ते कदाटी प्रमोता कम् ॥५३॥ अथोचुरज्येष्ठमासु घट्टो मूलस्य शाक्रांति मध्यं वनाद्याः ॥ जातं

सुवि.
१२

सिधुं तैपरिचये द्वाभुखं पिताऽस्याऽष्टमानययेत ॥५४॥ आद्ये पितानाशमुपेति मूलपादे द्वितीये
जननी तृतीये धनं चतुर्थी स्य शुभोऽथ शान्त्या सर्वत्र सत्स्यादहि भो विलो मम ॥५५॥ स्वर्गे सुविश्राष्ट
पदेष्टमाद्ये भूमौ नभः कार्तिके चैत्रपौषे ॥ मूलं ह्यधस्तात्ततः पश्चमागं विशारदमुक्तेष्वभ्युपचतत्र
॥५६॥ गन्डा तैनुभ मूलपातपरिचयाद्यातगंडावमे संक्रातिव्यतिपातवेधु तिनवाली कुरुद
र्शके ॥ वजे कस्मत्तुर्दशी सुयमचंटे दृष्टयोगे मृतौ विष्टौ सोदरभेजनिर्नपितृभेजताः शुभाः
शांतितः ॥५७॥ त्रिंशं गेपं वाग्निके वेदवहूयः शंखेनेत्राश्चि शरत्तुर्भेताः ॥ वेदाग्निरुद्राश्चि यमाग्नि
वहूयो ह्यजिः शतं द्विद्विरदो भतारकाः ॥५८॥ अश्वादि रूपं तुरगास्य योनीक्षरोन रणां मणी गुरुव
स्य

क२

स्य

सि ४

रामः
१२

॥ पृथक् च के भवनं च मंच श स्या करो सौक्तिक विदु मंच ॥५९॥ तोरणं वलिनिभं वकुलं लंसि
रुप कृ गजदंत मंचकाः ॥ अस्त्रिचत्रिचरणि भमर्द लौ वृत्त मंचक यमा भमर्द लाः ॥६०॥ जला
शयारा मसुर प्रतिष्ठा सोम्या पने जीव शशा के शुक्रे ॥ दशो मृ दुक्षि प्रचरधुर्वैः स्या त्यक्षे सिते
स्वर्क्ष तिथी क्षणे च ॥६१॥ रिक्ता रवर्ज दिवसे ति शस्ताः शशां कपायै स्त्रिनवांग संस्थेः ॥ व्यष्टान्यगे
सतवचरे मृ गे नृ सूर्यो घटै को युवतौ च विष्णुः ॥६२॥ शिवो नृ युग्मे द्वितनौ च देवः क्षत्राश्चरे सर्व इ
मे स्थिरर्क्षे ॥ पृथ्व्यरु विष्णु पयक्ष सपिभूता दयोन्ये अवगो जिनश्च ॥६३॥ ॥ इति मुरुत्त विंता म
णोनक्षत्र प्रकरणम् ॥२॥ ॥ घोराः क संक्रमण सुग्रर वौ हि शुद्रा न्धां क्षी विशोल घुवि धौ च व
रक्ष भो मे ॥ चौरा नृ महो दरयुतानृ पती नृ नृ मैत्रे मद्रा की स्पियुरौ सुगये च मन्दा ॥१॥ विमोश्च मि

क्षत्रावास्त
नाचरे लगे
स्थाप्य ४

२

पु.वि.

१३

अभभृगोतुयश्चमिश्रास्तीक्ष्णार्कजैत्यजसुखाखलुराक्षसीच॥अंशेदिनस्यनृपतिप्रथमेति
हंतिमध्येद्विजानपिविशोपरकेचश्रुदान्॥१॥अस्तेनिशाग्रहरकेषुपिशाचकापीनपिनटा
न्यशुपालकोश्च॥सूर्योदयेसकललिङ्गिजनैचसौम्याम्यायनेमकरककटयोर्निरुक्तम्॥३॥ष
डशीत्याननचापनृयुक्तन्यारुषोभवेत्॥तुलाजोविषुवंविष्मपदसिंहालिगोघटे॥४॥संक्रांति
कालादुभयत्रताडिकाःपुण्यपामताषोडशषोडशोधमगोः॥निशीथतोवागपरत्रसंक्रमेपूर्वापरा
हंतिमपूर्वभागयोः॥५॥पूर्णेनिशीथेयदिसंक्रमःस्याद्दिनद्वयंपुण्यमथोदयास्तात्॥पूर्वपर
स्ताद्यदियाम्यसौम्येःयनेपूर्वपरेतुपुण्य॥६॥संध्यात्रिनाडीप्रमितार्कविंवादद्वेदितास्तादव
उर्ध्वमत्र॥चेद्याम्यसौम्येह्ययनेक्रमात्तःपुण्यंतदानीपरपूर्वधसौ॥७॥याम्यायनेविष्मपदे
दिनेर

रामः
१३

कद्याम्योस्तलाजयोः॥षडशीत्याननेसौम्येपरानाद्योतिपुण्यदाः॥८॥तथायनांशाख
रसाह्वताश्चष्टार्कगत्याविहतादिनाद्यैः॥मेघादितःप्राचलसंक्रमास्युर्दानेजपादौव
हपुण्यदास्ते॥९॥समंमृदुक्षिप्रवसुश्रवोशीमघात्रिपूर्वाश्रयमहत्सात्ःकुर्वद्विदेवा
दितिभजघन्यसार्प्यचुपाडीनिलशाक्रयाम्य॥१०॥जघन्यभेसंक्रमणोमुरुतीःशरेन्दु
वोवाणकताःवहत्स॥खरामसंख्यासमभेःमहर्घसमर्घसाम्यंवेधुदर्शनेपि॥११॥अर्का
दिवारैसंक्रांतैर्ककस्याब्दविशेषकाः॥दिशोनखागजासूर्यावृष्ट्योष्टादशसायकाः
॥१२॥स्यात्तैतिलेनागवतुष्यदेरविःसुप्तोतिविष्मगग्रादियन्त्रके॥विंक्तघ्रउर्ध्वःसकु
नोसकौलवेतिष्टइराधवर्षणे॥१३॥सिंहयाघ्रवराहसमभगजावाहद्विषद्योडकाः

समभेद

सु.वि.
१४

जोगौश्वरगायुधश्चववतोवारवेःसंक्रमे॥वस्त्रंश्वेतसुपीतहारितकपाड्वारक्तकालासितेचि
त्रैकम्वलदिग्घनाभमयवास्त्रंस्यादुभुंतीगदा॥१४॥खड्गोदण्डसरासतामरमथोकुन्तश्चप
शंकुशोस्त्रंवाणस्त्वथभक्ष्यमन्त्रपरमान्तंभैक्ष्यपक्वान्नकं॥दुग्धंदधविविचित्रान्नगुडम
ध्राज्यंतथाशर्कराथोलेपोमृगनाभिकुंकुममथोपाटीरमृद्रोचनम्॥१५॥यावश्चेतुसंक्षेपे
शाजनमथोकालागरुश्चंद्रकोजातिर्देवतभूतसर्वविहगायश्चैराविप्रास्ततः॥क्षत्रावैश्य
कश्यपसंकरभवापुष्यचपुत्रागर्कजातीवाकुलकेतकानिचतथावित्त्वाकंदूर्वासुजम्॥१६
॥स्यान्मल्लिकापाटलिकाजपावसंक्रान्तिवस्त्राशनवाहनादेः॥नृशम्रता
वृत्सुपजीवितानांस्थितोयविष्टःस्वयतांवनशः॥१७॥संक्रान्तिधिष्ण्याध

रामः
१४

इधिष्ण्यातःस्त्रिभेस्त्रिभेनिरुक्तंगमनंततोद्गमे॥सुखंत्रिभेपीडनमंगभेंसुकंत्रिभेर्धरानीरस
भेधनागमः॥१८॥नृपेक्षणांसर्वकृतिश्चसंगरःशास्त्रंविवाहोगमदीक्षारौरवेः॥वीर्येथता
रावलतःशुभेविधुर्विधोर्वलेर्कोकंवलेकुजादयः॥१९॥स्पष्टार्कसंक्रान्तिविहीनउक्तेमा
सोधिमासक्षयमासकस्तु॥द्विसंक्रमात्रत्रविभागयोस्तस्तिथेर्हिमाशौचप्रथमान्यसंज्ञोः॥
॥२०॥॥इतिमुरुर्त्तविनामणोसंक्रान्तिप्रकरणम्॥३॥॥सूर्योरसान्येखयुगेगितनन्देति
वाक्षयोर्भेनिशनीतमश्च॥रसांकयोर्लाभशरैर्गुणान्येचद्रोम्वराज्यैर्गुणानन्दयोश्च॥१॥
लाभाधुमेवाद्यशरैरसान्येनगदयेजोद्विशरैश्चिगमे॥रसांकयोर्नागविधोरवनागेल
भवयेदेवगुरुःशराज्यौ॥२॥द्यत्येनवाशेदिगुणैश्चिवाष्टौशुक्रःकुनागेद्विनगेगिरु

पे॥ वेदाम्बरेयं च निधोगजेधोनन्देशयोर्भानुरसेशिवांगे॥३॥ क्रमाकु भोविद्व इति ग्रहः स्या
 त्पितुः सुत स्यान्नवेधाहुः॥४॥ दुष्टेऽपिरेवेदो विपरीतवेधाहु भोद्विकोणे अभदः सिते द्वाः॥४॥
 स्वजन्मराशेरिहवेधमाहुरन्येग्रहाधिष्ठितराशितश्च॥ हिमाद्रिविधान्नरसववेधोन
 सर्वदेशेऽपि तिकाशपपोक्तेः॥५॥ जन्मक्षे निधनग्रहेजनिभतोघातः क्षतिः श्रीव्यापारिंतासौ
 र्यकलत्रदोषा मृतयः स्युर्माननाशः सुखांलाभोपाय इति क्रमात्तमवस्थेजयस्वर्ण
 गोदानं शान्तिरथोग्रहं त्वशुभदं नोपीक्ष्यमाहुः परे॥६॥ पापान्तःपापयुगद्यनेपापवशु
 शुभांशेवाधिमित्रांशेगुरुद्वयेऽशुभोपि सत्॥७॥ सितासितादौ सदुष्टे वनेपक्षे शुभावभा
 व्यत्यासेवाशुभोघोक्तौ संकटे बुवल न्निदम्॥८॥ वज्रं शुक्रं ज्वेसमुक्ता प्रवालं भोमेगे

गोमेदमाको सुनीले॥ केतौ वैदूर्यगुरौ पुष्यशेषादिः प्राज्ज्याणिक्यमर्के तु मध्ये॥९॥ माणि
 क्यमुक्ताफलवेदुमणिगारुत्मकं पुष्यकवज्रतीले गोमेदवैदूर्यकमर्केतः सूरत्रानाथो
 रस्यमुदेस्त्वर्णम॥१०॥ धार्यलाजावर्तकराहुकेतोरौप्यं शुक्रेन्दोश्चमुक्तागुरौस्त॥ले
 हंमन्दस्यारभान्वाः प्रवालं ताराजन्मक्षौत्रिरावर्तः स्यात्॥११॥ जन्मारव्यसंपद्विपदक्षेन
 प्रत्परिसाधकाः॥ वधमैत्रातिमैत्राश्चतारानामसदृककलाः॥१२॥ मृत्योस्वर्णतिलान्दिप
 यपिगुडं शाकं त्रिजन्मस्वथोदद्यात्परितारकाश्चसु लवणं सर्वो विपत्यपरि॥
 मृत्युश्चादिमपर्ययेन शुभदोषैर्वादितीयं शकाश्चादिप्राप्त्यतृतीयकाश्चथशुभाः स
 र्वतृतीये स्मृताः॥१३॥ दृष्टिं घ्रगतं भंभुक्तं घरीयुक्तं युगाहृतं॥ शराविहल्लवतोर्कशेषेऽव

मु. विं.
१६

स्थाकमाद्विधोः॥१४॥प्रवोशेनोशोमरंणंजयश्चरस्यारतिक्कीडितसुप्रभुक्तो॥ज्वरास्वाकंपे
स्थिरतो'अवस्थामिषात्कमानोमसदृक्कलाःसुः॥१५॥लाजाकुष्ठवलाप्रियंगुघनसि
द्धार्थेनिशादारुभिःपुंरवालोध्रयुतेजलेतिगदितंस्नानंयहोस्थोग्रहृत॥धनुःकंव
रुणोदृषश्चकनकंपीताम्बरंघोटकःश्वेतोगौरसितामहासिरजइत्येतारवेदक्षिणा॥१६॥
सूर्यारसौम्यास्फुजितोक्षनागसप्ताद्रिद्यस्त्रान्विधुरगिनाडीतमोयमेज्यास्त्रिरसाश्विमा
सानातव्यराशेःफलदापरस्तात्॥१७॥दृष्टेयोगेहमवदेवशरवंधान्यंतिथ्येद्धेतिथ्योतं
दुलोश्च॥वाररत्नंभेवगाहेमनाद्रादद्यातिधूत्यंवतारासुराजा॥१८॥राश्यादिगौर
विकुजोफलदोसितेज्योमध्येसदाशशिसुतश्चरमेऽब्रमन्दौ॥अध्वानवहिभयसं

रामः
१६

मतिवस्त्रसौरवदुःखा निमासिजनिभेरविवासरादौ॥१९॥इतिमुहूर्तविनामणोगोच
रप्रकरणम्॥॥४॥॥आद्यंरजःशुभंमाघमागंराधैषफलाने॥ज्येष्ठश्रावणा
योःशुक्लसद्वारेसत्तनोदिवा॥१॥श्रुतित्रयमृदुक्षिप्रक्रवस्वातोसिताम्बरे॥मध्यहिमूलादितिभे
प्रित्रमिश्रेपरेष्वसत्॥२॥भद्रातिद्रासंक्रमेदर्शरिक्तासंध्याषष्ठीद्वादशीवेधतीषु॥रोगेष्टम्यां
वसूर्योपरागेपातेवाद्यनोरजोदर्शनंसत्॥३॥रुस्तानिलाश्विमृगमेत्रवसुक्रवारव्यैःशक्रान्वितैःशुभ
तिथौशुभवासरेच॥स्त्रायाद्वधार्तववती
श्विधातुभिररंलभंतेवगर्भम्॥४॥गन्डांतंत्रिविधंत्यजेन्निधनजन्मर्क्षेचमूलान्नकंदास्त्रयोध्म
मघोपरागदिवसंपातंतथावेधतीपित्रोःश्राद्धदिनेदिवाचपरिधाद्यद्वेस्वपत्नीगमेभासुत्यात

मु. विं.

११

हृत्तानि मृत्युर्भवन्तं जन्मदत्तः पापमम ॥ ५ ॥ भद्राष्टमी पर्वरिक्ताश्च संध्याभौमा कौकीनाद्यानि च त्रिचतस्र
॥ भार्गवाधनं च तुरेन्दुर्कं मेत्रवाह्यस्वाती विष्णुवस्वपुष्ये सतः ॥ शकेन्द्र त्रिकोरोषु शुभे श्रुपाये स्त्राया
रिगेः पुं ग्रहदृष्टलगे ॥ ओजोशके बुधपुष्पमरात्रौ चित्रादितीज्याश्चिधुमध्यमस्यातः ॥ १ ॥ जीवा
कौरीदिने मृगेज्यनिष्ठति श्रोत्रादिति बुधमौरिक्ता मार्क रसाष्टवर्ज्यतिथि निर्मासाधिपे पीवरे ॥
सीमनोष्टमषष्टमासि शुभदैः केन्द्र त्रिकोरो रवलेली भारि त्रिषु पाकवान्यसदहेलनेदुभा
शके ॥ ८ ॥ मासेश्वराः सितकुजे परवीन्दुसौरीवज्ञात्मजास्तनुपचन्द्रादिवाकराः स्युः ॥ स्त्रीणां विधौ व
लमुसति विवाहगर्भसंस्कारयोरितरकर्मसु भर्तुरेव ॥ ८ ॥ पूर्वोदितः पुंसवनं विधेयं मासेतृतीये
त्वयविष्णुपूजामासाष्टमे विष्णुविधातृजीवैर्लग्ने शुभे मृत्युगृहे वशुदे ॥ १० ॥ तज्जातकमादिशि
शो विधेयं पर्वारव्यरिक्तौ न तिथौ शुभे हि ॥ एकादशद्वादशे केपि च श्रेष्ठदुःखक्षिप्रचरोदुष्यता ॥ १५ ॥

रानः

११

भ. ३

पौष्णध्रुवेन्दुकरवातहयेषु स्त्री स्नानं समित्रभरवीज्यकुजेषु शस्तमः ॥ नाडीत्रयश्रुतिसघनकमिश्रमूल
त्वाष्ट्रे जसौरिव सुषड्विरिक्ततिथ्याः ॥ १२ ॥ मासेवेत्यथमे भवेत्तदशनोवालो विनस्येत्त्वयं हन्यात्सक्रमतोतु
जातगितीमात्रयजाद्यादिके ॥ षष्ठादौ लभते हि भोगमतुलतातात्सुर्यं पुष्टतां लक्ष्मीसौख्यमथोजनोस
दशनोर्ध्वस्वपित्रादिह ॥ १३ ॥ दोलारोहेकभात्यं वशरपंचेषु सप्तमैः ॥ नैरुज्यं मराणां कार्शं व्याधिः सौर्यं क्र
माक्षिशोः ॥ १४ ॥ दत्तार्कभूष्यतिदिक्षितवासरे स्याद्वारे शुभे मृदुलघुः क्वमैः शिशूनाम् ॥ दोलाधिरुति
रथानि कुमारां चतुर्थमासे गताक्तसमये कमितेऽहिवा स्यात् ॥ १५ ॥ कवीज्यास्तचैत्राधिमासेन पौषे जलं पू
जयेत्सूतिका मासपूर्तौ ॥ बुधेन्द्वीज्यवारे विरिक्ते तिथौ हि श्रुतीज्यादितीन्द्रकनैतपमेत्रे ॥ १६ ॥ रिक्तानन्दा

सु.वि.
९८

२१
एदशीहिरदिवसमथोसौरिभौमार्कवारानलग्नं जन्मार्धलग्नाष्टमगृहलवगंभीनमेघालिकंच॥हि
त्वावकाष्टमेमासस्ययतिष्टगदशांपंचमादोजर्मसेनक्षत्रैः स्यात्स्थिराख्यैः समुद्रुलघुचरैर्लकाऽनाश
नैसत्॥१८॥केन्द्रत्रिकोणसहजेषुभौःखअष्टलग्नेत्रिलाभरिपुगेअवदंतिपापे॥लग्नाष्टपराहितंश
शिनप्रशस्तंमैत्रिपानिलजनुर्भावसच्चकेचित्॥१९॥शीरोनुपूर्णाचंद्रेज्यशभौमार्ककिंभार्गवैः॥त्रि
कोणव्ययकेन्द्राष्टस्थितेरुक्तंफलंग्रहेः॥२०॥भिक्षाशियश्चकृद्दीर्घजीवीज्ञानीचपितरुक्कुष्टीचान्नक्ते
शवातव्याधिमान्भोगमागिति॥२१॥पृथ्वीवराहमभिपूज्यकुजेविशुद्धेरित्तेतिव्रजतिपंचममासिवा
लम्॥वचाशुभैरुक्किसूत्रमथकवेदुज्येष्टक्षमैत्रलघुरूपवेशयेत्को॥२२॥तस्मिन्कालेस्थापये

मै१

थो२

ता २

रामः
९८

+राजीवैस्त१

तत्पुरस्ताद्वस्त्रशस्त्रं पुस्तकं लेखनीव॥स्वर्णं रौप्यं यच्च गृह्णाति बालं सौं स्यद्वित्रिः प्रतिष्ठा॥२३॥वारेभौमार्क
तीनेध्रुवमृदुलघुभैर्विष्ममूलादितीव्रस्वातीवस्वचुपैतैर्मिथुनमृगशुताकुंभगामीनलग्ने॥सौम्यैः
केन्द्रत्रिकोणैरशुभगगनैः शत्रुलाभत्रिसंस्थैः स्तासुलंसाद्धमासद्वयमितसमये प्रोक्तमन्त्रासनेवा॥
२३॥हित्वा तौ श्वेत्तपोषावमहोरिशयनं जन्ममासं च रिक्तां युग्मादं जन्मतारा मृतुमुनिवसुभिः समिते
मास्यथोवा॥जन्माहासूर्यभूयैः परिमितदिवसे ज्येष्ठ अकेन्दुवारेऽथोजादेविष्मयुग्मादिति मृदु
लघुभैः कर्णवेधः प्रशस्तः॥२४॥संअष्टमृतिभवेनेत्रिकोणकेन्द्रमायस्थैः शुभखचरैः कवीज्यलग्ने
॥पापारखेररिसहजायरोहसंस्थैर्लग्नस्थे त्रिदशगुरौ शुभावहः स्यात्॥२५॥गीर्वाणास्तुप्रतिष्ठापरि

सु.वि.
१८

गायदहनाधानगेरुप्रवेशाश्चोलं राजाभिषेको ब्रतमपि शुभदं नैव याम्यायेने स्यात् । नोवावाल्पास्तवा
र्द्धसुरगुरुसितयो नैव केतूदये स्यात्पक्षं वा र्द्धं च केविज्जरुतितमपरेयावदीक्ष्यत्तदुग्रे ॥ २६ ॥ पुरःप
श्चाद्गोर्वाल्पं त्रिदशाहं च वार्द्धके ॥ पक्षं पंचदिनं ते द्वे गुरोः पक्षमुदाहृते ॥ २७ ॥ तदशाहं द्वयोः प्रोक्तं के
श्चित्सप्तदिनं परैः ॥ अहंवात्यधिके प्यन्ये र्द्धाहं च अहं विधौ ॥ २८ ॥ चूडावर्षा तृतीयात्प्रभवति विषमेष्टा किरि
क्ताद्यष्टी पर्वो नाहं विधौ त्रैदशयनसमये जेनु अंके ज्य कानाम् ॥ वारे लग्नां शयोश्चास्त्वभनिधनतनो
नैधने शुद्धि युक्ते रात्रौ पतेर्विमित्रैर्मदुचरलघुभैरायषट्त्रिस्थयापैः ॥ २९ ॥ क्षीणचद्रकुजसौरिभा
स्करैर्मृत्युशस्त्रमृतिपंगुताज्वरा ॥ सुश्रमेण बुधजीवभार्गवैः केद्रगैश्च शुभमिष्टतारया ॥ ३० ॥ पंचमा

रामः
१८

व २

या ३

साधिके मातुर्गर्भे चो लं शिशोर्न सत् ॥ पंचवर्षाधिकस्यऽष्टं गर्भिण्यामपि मातरि ॥ ३१ ॥ तारादौष्टेऽत्रैत्रिको
रो ॥ चूगेवाक्षौ रसत्स्यात्सोममित्रस्वर्ग ॥ सोमोभ्ये बुधोभने दुष्टताराशस्तान्नेयाक्षौ रयात्रादि
कृत्ते ॥ ३२ ॥ अतुमत्याः मृत्तिकासूनाश्चोलादिना वरेत् ॥ जेष्टा पौष्ठा नजेष्टे कैटिन्मागोपि
नेष्यते ॥ ३३ ॥ दंतक्षौरनखैश्च यात्र विहितो चोलादिने वारभेः पाते रषारो विचि हायनवर्मघ
अं च संध्या तथा ॥ रिक्ता पर्व निरा निरासनराग्रा मघया लोद्यतना ताभ्यक्त कृताशने न ही पुनः
कार्यहितः प्रेषुभिः ॥ ३४ ॥ क्रतुपाणि पीडमृतिबंधमोक्षणे ॥ क्षुरकर्म च द्विज नृपाज्ञया चरेत् ॥
शववाहतीर्थमंगसिंधूमज्जनः क्षुरमाचरेन्नखलुगुर्विणीयति ॥ ३५ ॥ नृपाणां हीतक्षौरभेदम

त्य ३

मु. वि.

२०

श्रु कर्मदिनेयं च मे प्र च मे स्योदयेवा. षडग्नित्त्रिमैत्रोष्टकः पंचपित्र्योदतो अय्यमाक्षोरक नृत्तुमेति
॥३६॥ गणेशविष्णुवाग्रमाः प्रपूज्यपञ्चमादकेतिथौ शिवार्कदिग्विषदशरत्रिकेरवावुदक. ॥ लघुश्रवमि
लांत्यभादितीशतक्षमित्रभेचरोनसन्नतौ शिशोर्लिपिग्रहः सतांदिने. ॥३७॥ मृगात्करा कुतेस्त्रये श्विमूलपूर्व
कात्रये गुरुद्वयेर्कजीववित्सिते हि षदशरत्रिके ॥ शिवार्कदिग्विकेतिथौ भ्रवात्त्रयमित्रभेचरैः शुभैरधी
तिरुत्तमात्रिकोणकेत्रे स्मृता ॥३८॥ ॥ अथ व्रतबंधः ॥ विप्राणां व्रतबंधनं निगदितं गर्भाज्जनेवाष्टमे
वर्षे वाप्यथ पंचमैक्षितिभुजां षष्ठे तथैकादशे. ॥ वैश्यानां पुनरष्टमे पथ पुनः स्याद्वादशे वत्सरे कालेथ
दिगुणो गतेतिगदिते गौणां तथा द्वादशे ॥३९॥ स्वस्वमौञ्जिमुखकाला कुष्ठमध्याधमाः शनाः ॥ तिथ्येकेश

रामः

२०

वदैवजैः प्रोक्तामौञ्जिनिबंधने ॥४०॥ क्षिप्रभ्रवाहचरमूलमृदुत्रिपूर्वौर्देर्कविजुरुसिते तु दिने व्रतंसत्
॥ द्वित्रीषुरुद्रविदिग्रमितेतिथौ चक्रमादिमत्रिलवके पिनवापराहे ॥४१॥ कवीज्यवैदलग्नपारिपोमृतौ व्रते
धमाः ॥ व्ययेज्जुभार्गवौ तथातनौ मृतौ सुतेरवलाः ॥४२॥ व्रतबंधेषु षड्विष्णुवर्जिताशोभना शुभाः ॥ त्रिषडायेरव
ला पूर्णागोकर्कस्थविधुस्तनौ ॥४३॥ विप्राधीशो भार्गवज्यो कुजाकौरा जन्मानामौषधीशो विशांच ॥ शूद्रा
णां शशांत्यजानां शनिः स्याच्छारेवशाः ॥ सुजीवशुक्रारसौम्याः ॥४४॥ शारेवशवारतनुवीर्यमतीवशस्तशा
रेवशस्त्यशशिजीववले व्रतंसत् ॥ जीवेभृगोरिपुगृहे विजिते च नीचे स्याद्देदशास्त्रविधिनारहिते व्रतेन ॥४५॥
जन्मर्धमासलग्नादौ व्रते विद्याधिको व्रती ॥ आद्यगर्भेपिविप्राणां क्षत्रादीनामनादिमे ॥४६॥ वदुकन्या

स्त्रिकोणयदिसप्तगः॥ श्रेष्ठो गुरुः षट्त्रिंशद्दोषपूजयाम्यत्र तिष्ठितः ॥ ४७ ॥ स्वोच्चैस्त्वमेस्वमित्रे वा स्वीशे ॥ ४८ ॥

सु. वि.
२९

जन्मराशौ वर्गे त्रमे गुरुः ॥ रिष्काष्टतुर्यगोपीर्धनी चारिस्थः शुभोऽप्यसत् ॥ ४८ ॥ कृत्स्नप्रदोषः न ध्यायेन्न नौ निश्च
पराङ्मुखः ॥ प्राक् संध्यागर्जितेनेष्टो व्रतबंधो गलग्रहे ॥ ४९ ॥ क्रूरजडो भवेत्प्रापीयदुःषट्कर्मकद्वदुः ॥ यज्ञा
र्थभाकतथा मूर्खो रव्याद्यंशे तनौ क्रमात् ॥ ५० ॥ विद्यानिरतः शुभराशिलवे पापांशगते हि दरिद्रतरः ॥ च
त्रे स्वलवे वहुदुःखयुतः कर्णादिति भेधनवान् स्वलवे ॥ ५१ ॥ राजसेवी वैश्यवृत्तिः शस्त्रवृत्तिश्च पाठकः ॥ प्राज्ञो
र्थवान् स्नेहसेवी केचन सूर्यादिखेचरैः ॥ ५२ ॥ शुक्रे जीवे तथा च द्वे सूर्यभौमा किं संयुते ॥ निर्गुणः क्रूरचेष्टः
स्यान्निर्घृणः सद्युते पदुः ॥ ५३ ॥ विधौ सितांशो सिते तनौ त्रिकोणगुरोः ॥ समस्तवेदविदुर्नियमांशं ति निर्घृणः ॥
॥ ५४ ॥ अविशुद्धकर्मो घातप्रासादिगन्धिरुद्राकं संख्यासिततिथयः ॥ भूतादित्रितयाष्टमी संक्रमणं च व्रते

रामः
२९

अनध्यायाः ॥ ५५ ॥ अर्कतर्कत्रितिषु प्रदोषः स्यात्तदग्निमैः ॥ रात्र्यर्द्धसार्द्धप्रहरयाममस्थितैः क्रमात् ॥ ५६ ॥
प्राग्ब्रह्मोदनपाकादुतबंधान्तरं यादवेत् ॥ उत्पत्ताध्ययनोत्पातो वपिशंतिपूर्वकं सत्स्यात् ॥ ५७ ॥ वेदक्र
माच्छिशिशिवाहिकरत्रिमूलपूर्वासु पौष्मकनमित्रमृगादितीज्ये ॥ औदेषु चाश्विषु पुष्यकरोत्तरे शकरो मृ
गान्धलधुमैत्रधनादितो सत् ॥ ५८ ॥ नान्दिश्राद्धोत्तरं मातुः पुष्यलग्नात्तरे न हि ॥ शांत्याचौलंबतं पाणिग्रहः
कार्यो न्यथानसत् ॥ ५९ ॥ विवैत्रव्रतमासादौ विभौ मासे विभूमिजे ॥ कुरिकाबंधनं शस्तं नृपाणां प्राग्निवाहकः ॥
६० ॥ केशान्तीषोडशवर्षचौलोकदिवसे शुभं ॥ व्रतोक्तदिवसादौ हि समावर्तनमिच्छते ॥ ६१ ॥ ॥ इति मुरुर्त्तवि
तामणौ संस्कारप्रकरणम् ॥ ५८ ॥ ॥ भार्यात्रिवर्गकरणं शुभं शीलयुक्ताशीलं शुभं भवति लग्नवशेन तस्याः ॥ त

मु.वि.
२२

स्मादिवाहसमयेपरिचिन्त्यतेहितचिन्त्यतामुपगताहुतशीलधर्माः॥१॥आदौसंपूज्यरत्नादिभिरैश्वर्याणां
वेदयेत्सुस्थचित्तं कन्यां द्वाहं दिगीशानलहयविशिखे प्रध्मलगनाद्यदीन्दुः॥२॥दृष्टोजीवेनसद्यःपरित्येन
करोगोतुलाकर्कटारब्धं वा स्यात्प्रश्नस्य लग्नं शुभस्वचरयुतालौकिके तद्विदध्यात्॥३॥विषमभांशगतौ श
शिभार्गवौ तनुगृहं वलिनौ यदि पश्यतः॥४॥रचयतो वरलाभमभौ यदा युगलभांशगतौ युवतिप्रदौ॥५॥षष्ठ्यः
प्रश्नलगनाद्यदीन्दुर्लग्ने क्रूरसप्तमे वा कुजः स्यात्॥६॥मूर्तौ चेन्दुः सप्तमे तस्य भौमोरंडा सा स्यादष्टमचतसरेणा॥
७॥प्रश्नतनोर्यदि पापनभोगं प्रचमगोरिपुष्टशरीरः॥८॥नीचगतश्चतुर्दशवलुकन्या सा कुलठात्वथवा मृतव
त्सा॥९॥यदि भवति सितातिरिक्तपक्षेतनुगृहे तं समराशिगः शशांकः॥१०॥अशुभस्वचरवीक्षितोरिरुभे भवति

रामः
२२

विवाहविनाशकारकोयम्॥१॥जनोत्पत्तिं विलोक्य बालविधवायोगं विधाय्य दत्तं सा विद्या उतपैव्यलंही सुत
यादद्यादिमान्धारहः॥२॥सल्लग्ने व्युत्तमूर्तिपिप्लघटेः कृत्वा विवाहं स्फुटं दद्यात्तां चिरजीविनेत्रनभवेद्दोषः पु
नर्भूभवः॥३॥प्रश्नलग्नक्षणे यादृशापत्ययुग्मे कृत्वा कामिनी तत्र वेदाव्रजेत्॥४॥कन्याकावासुतोवातदायं
हितैस्तादृशापत्यमस्यां विनिर्दिश्यते॥५॥शंखभेरीविघं चौरवैर्मगलं जायते वैपरीत्यं तदालक्षयेत्॥६॥वायसो
वाखरः श्वाश्रुगालोपिवा प्रश्नलग्नक्षणे रोतिना दं यदि॥७॥विश्वस्वातिवैष्णवपूर्वात्रयमैत्रैर्वस्वाग्नेयै
र्वीकरपीडोचितः ऋक्षैः॥८॥वस्त्रालंकारादिसमेतैः फलपुष्पैः संतोष्यादौ स्यादनुकन्या वराणां हि॥९॥धरणिदे
वोथवा कन्याकासोदरः शुभदिने गीतवाद्यादिभिः संयुतः॥१०॥वरदत्तिवस्त्रयज्ञापनीतादिना क्रवयुतेर्वह्निपू

मु. वि.
२३

वीत्रयेराचरेत ॥११॥ गुरुश्रुद्धिवशेन कन्यकानां समवर्षेषु षड्वकोपरिष्ठात् ॥ रविश्रुद्धिवशाच्च भोव
राणां मुभयोश्च श्रुद्धिविशुद्धितो विवाहः ॥१२॥ मिथुने कंभमृगालिहषाजगे मिथुने पिरवौत्रिलवश्च ॥१३॥ अ
लिमृगाजगते करपीडनं भवति कार्तिकपौषमधुष्यपि ॥१४॥ आद्यगर्भसुतकन्ययोर्द्वयोर्जन्ममास
भतिथौ करग्रहः ॥ नोचितोयविबुधैः प्रसज्यते चेद्द्वितीयजनुषोः सुतप्रदः ॥१५॥ ज्येष्ठद्वंद्वं मध्यमं संप्र
दिष्टं त्रिज्येष्ठं चैव युक्तं कदापि ॥ केचित्सूर्यं वक्रिगं प्रोज्ज्वाहुरनैवान्योन्यं ज्येष्ठयोः स्याद्विवाहः ॥१६॥
सुतपरिणयात्परासांतसुता करपीडनं नच निजकुले तद्वद्वामरादपि सुगडनं ॥ नच सहजयोर्द्वयो
र्भ्रात्रोऽसहोदरकन्यकेन सहजसुतो द्वाहोऽर्थाद्धं भवेन पितृक्रिया ॥१७॥ वध्वावरस्यापि कुले त्रिपूरुषे

रामः
२३

नाशं ब्रजेत्कश्चन निश्चयोत्तरम् ॥ मासोत्तरं तत्र विवाह इष्यते शांत्याथ वासूतक निर्गमे परैः ॥१८॥ चूडावतं वा
पि विवाहो ब्रूता चूडावनेष्टा पुरुषत्रयान्तरे ॥ वधूप्रवेशाच्च सुता विनिर्गमः परमासतो वा द्वाविभेदतः शुभः ॥
१९॥ श्रुद्धिनाशो महिजौ निजगं विधत्तेः कन्यासुतो निरितिजौ श्रुद्धिरंततश्च ॥ ज्येष्ठा भजातं नया स्वधवा
ग्रजं वशजानिजा भवति देवराशकत्री ॥२०॥ द्विशाद्यपादत्रयजां कन्या देवरसौर्या दाम्पत्या पाद
सर्प्याद्यपादजातैतयोः शुभौ ॥२१॥ वरणावश्यं तथा तारा योनिश्च ग्रहमेतत्कं ॥ गणामैत्रं भूकटं च नाडिचैतरे
णाधिका ॥२२॥ द्विजामृगालिकर्कटास्ततो नृपादिशोऽधिजाः ॥ वरस्य वर्णातो धिका वधूर्नश्यते बुधैः ॥२३॥ हि
त्वामृगेन्द्रं नराशिवश्याः सर्वतथैषा जलजाः स्तुभक्ष्याः ॥ सर्वपि सिंहस्य वशे विना लिङ्गेन राणां व्यवहारः

त ३

म ४

श २

सु. वि.

२४

रतो न्यत्र ॥ २३ ॥ कन्यक्षीद्वरमंयावत्कन्याभवरभादपि ॥ गणयेन्नवभिः शेषे त्रिष्वद्भीमसत्सुतम् ॥ २४ ॥ अ
श्विन्यन्वुपयोर्हयो निगदितस्त्वात्पकयोः कासनः सिंहो वस्वजपाद्रयोः सनुदितो यान्म्यान्मयो ४ कुञ्जरः
॥ मेघो देवपुरोहितानलभयोः कर्णान्मुनोर्वानरः स्याद्वैश्वाभिजितोस्तथैव नकुलश्चाद्वा ज्ञयोन्योरहिः
॥ २५ ॥ ज्येष्ठमैत्रभयोः कुरंग उदितो मुलाद्रयोः ४ श्वा तथा मार्ज्जिरोदितिसार्ययोरथ मघा योन्योस्तथैन्दुरः
॥ व्याघ्रो द्वीशभवित्रयोरपि वगो गार्ग्यमावुध्रक्ष्योर्योनिः पादगयोः परस्परमहावैरंभयोन्योस्त्यजेत ॥ २६ ॥
मित्राणि द्युमणोः कुजे ज्यशशिनः शुक्रार्कजौ वैरिणौ सौम्यश्चास्य समो विधोर्वुधरवी मित्रे न वास्य द्विषतः ॥
शेषाश्चास्य समाः कुजस्य सुहृदश्च द्रैज्यसूर्यावुधः शत्रुः शुक्रशनी समौ च शशभृत्सूनोः सिताहस्करौ ॥ २७ ॥

वै. ४

रामः
२४

मित्रे वास्य रिपुः शशी गुरुशनिक्षमाजाः समागिष्यते मित्राण्यर्ककुजे नन्दवो बुधसितौ शत्रू समः सूर्यजः ॥ मित्रे सौ
म्यशनीकदेः शशिरवीशत्रू कुजे ज्यो समौ मित्रे शुक्रबुधौ शने ४ शशिरविक्षमाजा द्विषो न्यः समः ॥ २८ ॥ रक्षो न राम
रगणाः क्रमशो मघा हि वास्वतु मूलवरुणा नलतक्षराधाः पूर्वोत्तरात्रय विधातय मेशभानि मैत्रादि
तीदुतरि यौक्ष्ममरुत्तुघ्नि ॥ २९ ॥ निजनिजगणमध्यो धितित्युत्तमास्या दमुरमनुजयोः सामध्य
मामप्रदिष्टा ॥ असुरमनुजयोश्च नृत्तुरेव धृष्टो दनुजविवुधयोः स्याद्वैरमेकात्रतोत्रः ॥ ३० ॥
मृत्युषद्वाष्टके लोयात्तयहानिर्नवात्मजेः ॥ द्विद्वन्द्वे निर्धनं द्वयो रन्यत्र सौम्यकृतः ॥ ३१ ॥ प्रोक्ते दु
ष्टभक्तवोपरि शायस्त्रिकाधियत्नेषु भोथोरा सी च न शौह देयिगदिनो नाड्य क्षत्रुद्विर्यदिः ॥

जति

२५

क ४

धर

अनेक्षैशपयोर्वलित्वसौरितेः नाड्यक्षरादौतयत्ताराशुद्धिबोचराशिवर्सेताभावेतिरू
कोरुधैः ॥३२॥ मैत्र्याराशिस्यामिनोराशनादहस्यापिस्थाङ्गणानां नदोषाः खटारित्वना
शयेत्स इकटं रेवटं प्रीतिश्चापिदुष्टं मकूटं ॥३३॥ ज्येष्ठा रौद्रायमाभः पतिभयुगयुगंदस्रभं वैकना
शीतिष्येन्दुत्वाष्टुमित्रांतं वसुजलभं योनिबुध्न्यचमध्या ॥ वायव्यनिवालयविश्वाङ्गुगयुगमथोपोहमभं वा
परास्यादं पत्योरेकनाड्यापरिगायनमसत्तध्यानाड्यां वमृत्युः ॥३४॥ पौष्मे शशाकादशसूर्यनन्दं पूर्वार्द्धमध्या
परभागयुगममभर्ता प्रियः प्राक्कयुजिभेस्त्रियाः स्यात्तद्धेदयोः प्रेमपरे प्रियास्त्रि ॥३५॥ अकचटतपयशव
गाः खगेशमार्जारसिंहशुनाः साव्यो बुध्नागावीनां निजपंचमवैरिणामष्टौ ॥३६॥ राशौ केवेदिन्नमृ

रामः
२५

द्वयोः स्यात्तक्षत्रैकोराशियुगमंतथैव ॥ नाडीदोषो नो गणानां च दोषो न क्षत्रैकोपादभेदे शुभं स्यात् ॥
३७॥ सेव्या धर्मस्य युवती नगरादिभंवेत्पूर्वहिभृत्यधनिभर्तृपुराधियर्क्षत् ॥ सेवाविनाशधननाशन
भर्तृनाशग्रामादिसौख्यहृदिदं क्रमशः प्रदिष्टं ॥३८॥ कुजशुक्रसौम्यशशिसूर्यचंद्रजाः द्वाविभौ मजी
वशानिसौरयो गुरुः ॥ इह राशिपात्रे यमगायतौ लिखेन्दुभर्ता ॥१०॥ १॥ ४ नवां सेविधिरुच्यते बुधैः
॥३९॥ समग्रहमध्ये शशिरवितोराः ॥ विषमभूधरविशशिनोरा ॥४०॥ शुक्रशुक्रजीवशभिभूतनय
स्ववाणशैलाष्टपंचविशिषाः समराशिम ॥ त्रिंशं शके विषमविपरितगे स्याद्देष्काणकाप्रथम
पंचनवाधियमं ॥४१॥ अधिपानां ॥४२॥ स्याद्वा दशं शरिराशितरकोतं तोरादि क्राणनव

धर

धर

अ-श-क-श-म-
समः ५ ७ ८ ५ ५
५ १२ २० २५ ३०
विसम ३० २५ १० ०० ५

मु.वि.
२६

मांशकार्प्यभागः॥॥त्रिंशंशकश्चषडिमेकधितास्तुवर्गःसौम्यःशुभंभवतिवाशुभमेवपा
पै॥४२॥ज्येष्ठापौह्वमसार्प्यभान्नघटिकायुग्मंमूलाश्विनीपिआदौघटिकाद्वयंनिग
दितंतदस्यगंडातक॥कर्काल्पराउजभान्नते॥४३॥घटिकासिघास्वेमेघादिगापूरातेघटिका
त्मकेचशुभदंनदतिथेश्चादिमैगी॥४४॥लग्नात्पापावृज्वंयथाधुर्येयंदातदा
कर्तरीनामसाशेयामृत्युदारिद्र्यशोकदा॥४५॥चंद्रेसूर्यादिसंयुक्तेदारिद्र्यमरणंशुभं॥सौरव्यंसाधत्यवै
राग्येपापद्वययुतेमृतिः॥४५॥जन्मलग्नमयोर्मृत्युराशौनेष्टकरग्रहः॥एकाधिपत्येराशीशमैत्रेवानैवदो
षकृत्॥४६॥मीनोक्षककीलिमृगस्त्रियोष्टमंलग्नंयदानाष्टमगेहदोषकृत्॥अन्योन्यमित्रस्यवशेनसा

नृ.ज.४

रामः
२६

अ.भ.क.शे.मृ.भा.पु.ति.अ.म.पू.उ.ह.वि.स्वा.वि.अ.ज्ये.मू.पू.उ.क्र.ध.श.पू.उ.रे.
५० २४ ३० ४० १४ २१ ३० २० ३२ ३० २० १८ २१ २० १४ १४ १० १४ ५६ २४ २० १० १० १८ १६ २४ ३०

अजभपूर्वभाद्रपदा ४

कभंरोहिणी ३

वधूर्भवेसुतायुर्गृहसौरव्यभागिनी॥४७॥मृतिभवनोशोयदिवविलग्नतदधिपतिर्वानशुभकरःस्यात्॥
व्ययभवनोशोयदिवविलग्नतदधिपतिर्विकलहकनःस्यात्॥४८॥खरांसतोन्मादितिवह्निपित्र्यभेखवै
दतःकेरदंशेसार्प्यभे॥खवाणतोश्चेधृतिंतोर्ज्यमांमुपेकृतेभंगत्वाष्टुभजीवविश्वभे॥४९॥मनोद्विदैव
निलशाक्रसौम्यभे॥कुपेक्षतःशैवकोरेष्टितोजभे॥युगांश्चितोबुधभतोययाम्यभेखवचंद्रतोमित्रभावास
वक्रतो॥५०॥मूलेंगवाणाविषनाडिकाःकृतावर्ज्याःशुभेयोविषनाडिकाध्रुवा॥निघ्राभभोगेनखतर्क
भाजितास्यष्टाभवेयुर्विषनाडिकास्तथा॥५१॥गिरिशभुजगमित्रापित्र्यवस्वमुविश्वेभिजिदथचवि
धातापीडशदानलोच॥निमृतिरुदकनाथोप्यर्यमाथोभगःस्युःक्रमतइहमुहूर्त्तवासेरवाणचंद्रा॥

कतिर्वशति ३

सुविं.

३१

॥५२॥ शिवोजपादादष्टोस्युर्भेशाभदितिजीवकौविष्ण्वर्कत्वाष्टमरुतोमुहूर्तानिशिकीर्तिताः॥५३॥ रवा
वर्यमावहरक्षश्चसोमेकुजेवह्रियिन्नेवधेवाभिजित्स्यात्॥गुरौतोयरक्षोभृगौवाह्मपिन्नेशनावीश
शार्यमुहूर्तानिषिद्धाः॥५४॥ निर्वधैःशशिकरमूलमैत्र्यपिअवाह्यंत्योत्तरपवनैःशुभोविवाहः॥रि
क्तामारहिततिथौशुभेद्रिवैश्वप्रात्यांघ्रिअतितिथिभागतोभिजित्स्यात्॥५५॥ वेधोन्योन्यमसौवि
रंयभिजितोर्याम्यानुराधर्क्षयोर्विश्वेन्दोर्हरिदित्र्ययोर्यहकृतोहस्तोत्तराभाद्रयोः॥स्वातीवारुणयो
र्भवेत्तिक्कृतिभाद्रिस्तथोफात्त्ययोःखेटेतत्रगतेतुरीयवरणाद्योर्वाहतीयद्वयोः॥५६॥ शक्रैज्य
शतभानिलेजलशिवेपोष्मार्यमर्क्षेवसुदीशेवैश्वसुधांशुभेहयभगेसार्प्यानुराधेमिथः॥हस्तोपा

रामः
३१

न्तिमभेविधातुविधिभेमूलादिति त्वाष्ट्रभाजांघ्रियाम्यमघेकशानुहरिभेविधेकुभदेखिके॥५७॥
ऋक्षाणिक्कूरविधातिक्कूरभुक्तादिकानिव॥मुक्तावंदेराभुक्तानिशुभार्हनिप्रवक्षते॥५८॥ जराहु
पूणेन्दुसिताःस्वष्ट्रेभंसप्तगोजातिशरैर्मितंहि॥सत्ताडयन्त्यर्कशनीज्यभौमाःसूर्योष्टतर्काग्निसि
तेपुरतात्॥५९॥ हर्षरावेधृतिसाध्यवतिपातगराडशूलयोगाना॥अन्तेयन्नक्षत्रंयातेननिपाति
तंतस्यात्॥६०॥ यंचास्याजोगोमृगौतौलिकुंभौकन्यामीनौकर्कलीचापयुग्मे॥तत्रान्योन्यशुद्धभा
न्योनिरुक्तंक्रांतेःसाम्येनोशुभंमंगलेषु॥६१॥ व्याघातगराडवतिपातपूर्वशूलान्त्यवज्रेपरिघातिगं
डे॥योगेविरुद्धेत्वभिजित्समेतःखार्जूरमर्काद्विषमेशशीचेत्॥६२॥ शराष्टदिक्शक्रनगातिधृत्यसि

मु. वि.

२८

अ३

धिर्वृतिश्च प्रकृतेऽप्यं च । उपग्रहसूर्यभतो ज्ञाताराशुभानदेशे कुरुवाहिकानां ॥ ६२ ॥ पातो पय
हलता सुनेष्टोऽधि खेटपत्तमः ॥ वारस्त्रिघ्नोऽभिस्तप्तः सैर्कस्यादर्धयामकः ॥ ६३ ॥ शक्रार्कदि
ग्वसुरसां श्विनः कुलिकाः रेवः ॥ रात्रौ निरेकाति प्यंशः शनौ चांशेऽपि निदिताः ॥ ६४ ॥ वापात्र
गिगो घटगे पतंगेः कर्का जगेः स्त्रीभिषु न स्थिते च ॥ सिंहलिंगे न क्रधटेः समाः स्पृष्टिष्ये ॥ द्वितीया प्र
मुखाश्च दग्धाः ॥ ६५ ॥ लग्नां चंद्रा न्मदन भवनगे खेटे न स्यादिह परिणामनं किं वा वागाशुगमितलव
गियाभिर्वा स्यादशुभकरमिदं ॥ ६६ ॥ एकार्गलोपग्रहपातलत्रायातित्रकर्तुं युदयास्तदोषाः ॥ नश्यन्ति
चंद्रार्कवल्लोपपत्रालमेयथा कौमुदयेस्तदोषाः ॥ ६७ ॥ उपग्रहक्षेकुरुवाहिकेषु कलिंगवंगेषु च पाति

राम
२८

तंभं ॥ सौराद्रशालेषु चलतितंभं तु जेच्च विद्धं किल सर्वदेशे ॥ ६८ ॥ शशकसूर्यक्षयुते भशेषे खभूयुगंगा
निदेशे शतिथ्यः ॥ नागे च वै केन्दुमिता नखांश्च द्रवति चैतदशयोगसंज्ञाः ॥ ६९ ॥ वाताभा मिमहीधवौ
रमरगारुवज्रवादा क्षतिर्योगा केदलिते समे मनुयुते धौ जेतुं सैर्केदिते ॥ भंदास्त्रादथ समितास्तमनुजा
रखाः क्रमात्संलिखेद्वेधोऽस्मिन् ग्रहचंद्रयोर्न भुभदः स्यादेकरवास्थयोः ॥ ७० ॥ लग्ने नाद्यायाततिथ्यां क
तथाः शेषे नागद्यचित् केन्दुसंख्ये ॥ रोगो वही राजवौ रौ च मृत्युर्वाणाश्चायं दाक्षिणात्ये प्रसिद्धाः ॥ ७१ ॥
रसगुणाशशिनागाद्याद्यसंक्रांतियातांशकिमंतरथ तेषां कैर्यदापंचशेषाः ॥ रगनलनृपचौरान्मृत्युसं
ज्ञाश्च वागा नवहृतशरशेषे शेषकैके सशल्यः ॥ ७२ ॥ रात्रौ चौररुजो दिवानरपतिवह्निः सदा संध्यापोर्मृत्यु

रसगुणाशशिनागाद्यः ६३ ॥ ७४ संक्रांतियातांशकाद्याः ७५ ॥ ७६ अंकैरेतदोषा ७७ ॥ ७८ अत्र द्वितीयेषु वशेषस्तस्मादनलारवो वागाः ॥ एतेषां शेषां कानां

योगः २३ अंकैरेतदोषा ७५ ॥ ७६ अत्र द्वितीयेषु वशेषस्तस्मादनलारवो वागाः ॥ एतेषां शेषां कानां

उ. वि.
२६

आथाशनौनृपोविदिमृतिभौमेग्नितौरौरवौ॥रोगोयवतगेहगोपनृसेवायानयागिग्रहेवर्ज्यश्चक्रम
शोषुधैरुगनलक्ष्माणालवौरानृतिः॥२३॥आशंत्रिकोणंचतुरस्त्रमस्तंयद्रूपतिखेटाश्चरणाभिवृद्धा
॥मन्दोयुर्भूमिसुतःपरैवक्रमेणसंपूर्णदशोभवंति॥२४॥यदालग्नंशोशोलवमयतनुंयशसित्युता
भवेद्वायंवोढुःशुभंफलमनल्पंवरयति॥लवचूनस्वामीलवमदनमंलग्नमदनंप्रयशेद्वावध्वाशुभ
मितरथाज्ञेयमशुभम्॥२५॥लवेशोलवंलग्नंयोलग्नगेहंप्रयशेन्मिथोवाशुभंस्याद्वरस्य॥लवचूनयो
राद्यनंचूनयोस्तंमिथोवैक्ष्यतेस्याशुभंकन्यकाया॥२६॥लवयतिशुभमित्रंवीक्षतेसंतनुर्वापरिरायनक
रस्यस्याशुभंशास्त्रदृष्टं॥मदनलवयमित्रंसौम्यमंशद्युनंवातनुमदनगृहंवेदीक्ष्यतेशर्मवध्वा॥२७॥विषुवा

रामः
२६

केचिन्मतेनोके ४

नवं मं. वृ. अ. श.
३३ २ ८ ६ ८ ८ १६०

यनेषुपरपूर्वमध्यामादिवसान्यजेदितरसंक्रमेषुहि॥घटिकास्तुषोडशशुभक्रियाविधौपरतोपिपूर्वमपिसं
त्यजेदुधः॥२८॥देवद्यंकर्तव्योष्टोनाड्योकाःखन्याःक्रमात्॥वर्ज्याःसंक्रमणोर्कादेःप्रायोर्कस्यातिनिं
दितः॥२९॥घस्नेतुलालीवधिशेमुगाश्चौरात्रौवसिंहाजवृषादिवांधाः॥कन्यानृयुक्कर्कटकानिशंधादि
नेघटोन्म्यानिशिपंगुसंज्ञः॥३०॥वधिराधचितुलालयोपराहेमिथुनंकर्कटकोंगनानिशंधाः॥दिवशांधा
हरिगोक्रियास्तुकुब्जामृगकुंभान्निमभानिसंधयोर्हि॥३१॥दारिद्र्यवधिनतनौदिवांधलगेवैधव्यशिशुम
रांनिशांधलगे॥पश्वधेनिखिलधनानिनाशमीयुःसर्वत्राधिपगुरुदृष्टिभिर्नदोषः॥३२॥कार्मुकतौलि
ककन्यायुगलवे

सु. वि.
३०

३० नो मे गाङ्गा कलानिधिरस्य परसिंहाख्यो जेनः ३

ती खलुकन्या ॥ ८३ ॥ अन्त्यनवांशेन च प्रणयाकाचनवर्गे तिमसि ह हित्वा ॥ नो चरलने चरलवयो गंतो
लिमृगस्थ शशभृति कुर्यात् ॥ ८४ ॥ व्यपेक्षतिः खेवति जस्तृतीये भृगुस्तनो चंद्रखलानशस्ताः ॥ लगे द
कवि श्लो अरिपौ मृति ग्लोलने दृष्टु भागमवने च सर्वे ॥ ८५ ॥ आयाष्टु सुखविकेतुतमोर्क पुत्रा स्त्राया
रिगः क्षितिलु तो द्विगुणो यै गो बुः ॥ सप्तम्ययाष्टरहितो जगुरु सितो यत्रिद्युत षट्पयगृहान्तरि हृत्य शस्तः
॥ ८६ ॥ पापौ कर्त्तरि कारको रिपु गृहे नीवास्तगो कर्त्तरि दोषो नैव सिते रिनी च गृह गतस्य षट् दोषोऽपि न ॥ भौ
मे सौरिपुनी च मे न हि भवेदो मोष्टो दोषकृत्नी वेनी च नवांश के शक्ति निरिष्काष्टारि दोषोऽपि न ॥ ८७ ॥ अ
दायनर्तुति धिमास भप्रक्षदग्धा पद्वंधकाणा वधिना गमुखाश्च दोषाः ॥ नश्यति विदुरु सिते धिह के द

रामः
३०

कोरोत द्वचपापविधुयुक्तनवांश दोषः ॥ ८८ ॥ के त्रे कोरो जीव आयेन वौवा लगे चंद्रे वाऽपि वर्गे तिम
स्थे ॥ सर्वे दोषा नाशमायाति चंद्रे लाभे तद्वर्तुत शिरो दोषाः ॥ ८९ ॥ त्रिकोरो के देवामदनरहिते दो
षशतकं हरेत्सौम्यः शुक्रो द्विगुणमपिलक्षं सुरगुरुः ॥ भवेदाये के दे गप उत लवेशो यदितदा समूहं दो
षाणां दहनं दवत्तलं समयति ॥ ९० ॥ द्वौ द्वौ शभवाः पंचेन्दो रवौ सार्द्धं त्रया गुरौ ॥ रामा मंदागु के त्वारे सा
र्द्धं कैकं विशेषकाः ॥ ९१ ॥ अश्रुः सितोर्कः श्वशुरस्तनुस्तनुर्या मित्रपः स्यादयितो मनः शशी ॥ एतद्वलं सं
प्रतिभावतां त्रिकसेषां फलं संप्रवदे द्विवाहृतः ॥ ९२ ॥ कृष्णपक्षे सौरिकुजा के पिचवारे वर्ज्ये नक्षत्रे यदि
वास्यात्करपीडा ॥ संकीर्णा नांतर्हि सुता पुर्धन लाभ प्रीति प्राप्ते सा भवती रुस्थितिरेषा ॥ ९३ ॥ गोधर्वा

उर्वि
३९

दिविवाहेकीद्वेदनेत्रगुरोन्दवः॥कुयुगांगानिभूरा मास्त्रिपद्यामशुभाशुभाः॥८४॥विधोर्वलमवी
क्षवादलकंडनवारकं॥गृहंगणविभूषणान्यथवेदिकामण्डपान्॥विवाहविहितोडुभिर्विरच
येतथोद्वाहतोतपूर्वमिदमाचरेत्रिनवषण्मतेवासरे॥८५॥हस्तोक्तायावेदरुस्तैःसंमंतामुल्या
वेदीवेशमनोवामभागे॥युग्मेघस्त्रेषष्टहीनेचपंचसप्ताहेस्यान्मण्डपोद्वासनंसत्र॥मेषादिरा
शिजवधूवरयोर्वदोश्चतैलादिलापनविधौकथितात्रसंख्या॥शैलादिशःशरदिगक्षनगादिवा
णावाणाद्रिशैलगिरयोविवधैस्तकैवित्॥८६॥सूर्येगनासिंहधटेषुशैवेस्तभोलिकोदण्डमुगे
षुवायो॥मीनाजकुंभेनिऋतौविवाहेस्याप्योग्निकोरोवषयुग्मकर्के॥८७॥नास्यामृधनंतिथि

रामः
३९

कराणैवलग्नस्यचिंतानोवावारोचलवविधिर्नोमुहूर्तस्याचर्ची॥नोवायोगोनमृतिभवनंनैवयामित्र
दोषो गोधूलीसामुनिभिरुदितासर्वकार्येषुशस्त॥८८॥पिंडीभूतेदितकृतिरेमन्त्रतौस्यादर्द्धास्तेतपसमये
गोधूली॥संपूर्णास्तेजलधरमालाकालेत्रेधायाज्यासकलशुभकार्यादौ॥९००॥अस्त्रंयातेगुरुदिवसेसौ
रित्यार्केलग्नान्मृत्योरिषुभवनेलग्नेवेदौ॥कन्याराशस्तनुमदमृत्युस्थेभौमेवोदुर्लभेधनसहजेचंडेसौ
ख्यं॥९०१॥संक्रांतियातघस्त्रेघेर्गतिर्निघ्नीखषट्कृता॥लखेनांशादिनायोज्ययातर्क्षस्यष्टभास्करः॥९०२
॥मेषादिगेर्केष्टशरानगाक्षासप्तेष्वःसप्तशरागजाक्षागोक्षाःखतर्काःकुरसाःकुतर्काःकंगानिषष्टिर्नव
पंचभुक्तिः॥९०३॥शातनोरिष्टांशकान्पूर्वनवांशादशसंगुणाः॥रामाप्तालखमंशाद्यंतनोर्वर्गादिसाधने॥९०४॥

मु. वि.
३१

अर्कस्त्रग्नात्सायनाद्वाग्यभुक्तैर्भागेर्निष्ठात्स्वोदयात्वाग्निभक्तात्॥ भुक्तं भोग्यं चान्तरालोदयाद्यं षष्ठाभ
क्तं स्वेष्टनाड्यो भवेत्॥ १०५॥ चेत्त्रिंशत्कोसायनावेकराशौ तद्विश्लेषघ्नोदयः स्वाग्निभक्तः॥ स्वेष्टः कालो ल
ग्नसूत्रं यदा कीदृशे शेषो कीत्स पञ्चान्तिशायाम्॥ १०६॥ उत्पत्तात्सहपातदग्धतिथिभिर्दुष्टाश्च योगास्त
था चंद्रेज्योशनसामथास्तमयनं तिथ्याः क्षयदीतथा॥ गंडांतं च सविष्टि संक्रमदिनं तन्वंशपास्तं तथा तन्वंश
शविधूनथाष्टरियुगान्पापस्य वर्गात्तथा॥ १०७॥ सेन्दुः क्रूरखगोदयांशमुदयास्ता अद्विचंडायुधान्वा
जूरंदशयोगयोगसहितं या मित्रलतावधं॥ वारो पग्रहपायकर्तृरितया तिथ्युधवारो स्थितं दुष्टं योग
मथार्द्धयामकुलिकाद्याचारदोषानपि॥ १०८॥ क्रूराक्रांतविमुक्तमंत्रहणभंयत्क्रूरगंतव्यमंत्रे धोत्वात्

रामः
३२

तंच केतुहतमं संध्यादिनं भंतथा॥ तद्वच्च ग्रहयुद्धमित्रगतमं सर्वानिमान्तं त्यजेदुद्वाहे शुभकर्मसु ग्रह
तां लग्नस्य दोषानपि॥ १०९॥ ॥ इति मुहूर्तचिंतामणौ विवाहप्रकरणम्॥ ६॥ ॥ समाद्रिपंचांकदिने विवा
हादधूप्रवेशोष्टिदिनान्तराले॥ शुभः परस्ताद्विषमादमासदिने क्षवर्षात्परतो यथेष्टं॥ ११॥ कुवक्षिप्रमृ
दुश्रोत्रवसुमूलमघानिलैः॥ वधूप्रवेशः सन्नेष्टोरित्कारार्के तु वैश्यैः॥ ज्येष्ठे पतिज्येष्ठमथाधिके पतिहं
त्यादिमे भर्तृगृहे वधूः शुचौ॥ श्वश्रूंसहस्ये श्वश्रूः क्षयेतनुं तातं मधौ तातगृहे विवाहः॥ ३॥ ॥ इति मुहूर्त
चिंतामणौ वधूप्रवेशप्रकरणम्॥ ११॥ ॥ चरेदथौ जहायने घटालि मेषगे रवौ रवीज्य अद्वियोगतः शु
भग्रहस्य वासरे॥ नृयुग्ममीनकं न्यका तुला वृषे विलग्नके द्विरागमं लघु कुवे चरेत्त्रोपमृदूनि च॥ १॥ दे

३

मु. विं.
३३

तेजोह्यभिमुखदक्षिणोयदिस्याद्रुक्तेयुर्नहि शिशुगर्भिणीनवोढा ॥ वालश्चेवजतिविपद्यतेनवोढा
चेद्वंध्याभवतिचगर्भिणीत्वगर्भा ॥ २॥ नगरप्रवेशविषयाद्युपदेकरपीडनेविवुधतीर्थयात्रयोः ॥ नृपया
डनेनववधूप्रवेशनेप्रतिभार्गवेभवतिदोषकृत्तहि ॥ ३॥ पित्र्येगृहेचेत्कुचपुष्पासंभवस्त्रीणांनदोषःप्र
तिशुक्रसंभवः ॥ भृग्वंगिरोवत्सवसिष्टकश्यपात्रीणांभरद्वाजमुनेकुलेतथा ॥ ४॥ ॥ इतिमुहूर्तचिंताम
णौद्विरागमनप्रकरणी ॥ ८॥ ॥ स्यादग्निहोत्रविधिरुत्तरगेदिनेशोभिश्रद्धवान्यशशिशुक्रसुरेज्यधिम्ये
॥ रिक्तासुनोशशिकुजेज्यभृगोननीचेनासंगतेनविजितेव्रशत्रुगेहे ॥ १॥ नो कर्कनक्रमषकुंभनवांश
लयेनोक्तनौरविशशीज्यकुजेत्रिकोणो ॥ केद्रस्यषट्त्रिभुवनवपरैस्त्रिलाभषट्स्वस्थितैर्निधनशु

रामः
३३

द्विपुतेवलये ॥ २॥ चापेजिवेतनुस्येवामेषेभौमेन्चरेद्युने ॥ षड्वाये ज्ञेरेवोवास्याज्जाताग्निर्यजतिप्र
वम् ॥ ३॥ ॥ इतिमुहूर्तचिंतामणौवग्न्याधानप्रकरणी ॥ ९॥ राजाभिषेकः शुभउत्तरायणोशुविन्दुशुक्रै
रुदितैर्वलान्वितैः ॥ भौमार्कलयेशदशैजन्मपैर्नैवेत्ररिक्तारनिशामलिप्तुवे ॥ १॥ शाकश्रवः शिप्रमृ
दुष्कवोडुभिः शिषोदयेचोपचये शुभेतनौ ॥ पापैस्त्रिषष्टायगतेः शुभग्रहेः केद्रत्रिकोणायधनत्रिसं
स्थितैः ॥ २॥ पापैस्तनौरुग्निधनेमृतिः सुतेपुत्रार्तिरर्थवयगैर्दरिद्रता ॥ स्यात्खेलसोभ्रष्टपदोद्युनाचु
गैः सर्वशुभैर्केद्रगतेः शुभग्रहेः ॥ ३॥ गुरुलग्नकोणो कुजोशैसितः खेसराजासदाराजतेराजलक्ष्म्या ॥ तृ
तीयायगौसौरिसूर्योखवंधोयुष्टेद्वरित्रिस्थिरास्यानृपस्य ॥ ४॥ ॥ इतिमुहूर्तचिंतामणौराजाभिषेक

सु.वि.
३४

प्रकरणम् ॥ १० ॥ ॥ यात्रायां प्रविदितजन्मनां नृपाणां दातव्यं दिवसमबुद्धजन्मनां च ॥ प्रश्नाद्यैरुदय
निमित्तमूलभूतैर्विज्ञातेषु शुभशुभे बुधः प्रदद्यात् ॥ १ ॥ जननराशितुल्यदिलग्नगेतदधिपौ यदि वा तत
सर्वव ॥ त्रिरिपुरवायगृहं यदि वोदये विजयस्वतदावसुधापतेः ॥ २ ॥ रिपुजन्तलग्नभमथाधिपौ तयो
स्ततस्वचोपचयसः प्रवेद्रवेत् ॥ हिवुकेद्युनेयशुभवर्गकस्तनौ यदि मस्तकोदयगृहं तदा जयः ॥ ३ ॥ य
दि दृष्टितनौ वसुधासु विराशुभवस्तु यदि श्रुतिदर्शनं ॥ यदि दृष्टिवा दस्तशुभग्रहदृष्टयु
तैवरलग्नमपि ॥ ४ ॥ विधुकुजयुतलग्नैर्सौरिदृष्टेयचंद्रेः मृतिभमदनसंस्थे लग्नगेभास्करेपि ॥ हिवुक
निधनहोराद्युतगे वापि पापे सपदि भवति भैरः प्रश्नकर्तुस्तदानीं ॥ ५ ॥ धनुर्मेघसिंहेषु यात्राप्रशस्ताः

रामः
३४

३- गुरुः सूर्यवारेष्टतं प्राश्य सोमवारे पयस्तथा गुडमंगारके वारे बुधवारे दधि प्राश्य शुक्रवारे यवानपि माषान् शुक्राशने वारे गच्छेत् ॥ न दोषभाक् ॥

निर्जोशेनोरागे वैवमध्याः ॥ रवौ वर्कमिनालि संस्थेति दीर्घाजनुः समपंचत्रिताराशुनेष्टाः ॥ ६ ॥ नव
हिनचद्वादशीनाष्टमीने सिताद्या तिथिपौर्णिमा मानरिक्ता ॥ हयायै दित्यमैत्रे नुजीवात्पहस्त
श्रवोवासवैरवयात्राप्रशस्ता ॥ ७ ॥ न पूर्वदिशि शक्रभेन विधुसौरिवारे तथा न वाजपदभेगुरौ यम
दिशे शासुशुक्रार्कयो न पश्चिदिशि धातुभेजुजबुधेऽयमक्षेतथानसौम्यकः कुम्भिजोत्तजयजीवि
तार्थी बुधः ॥ ८ ॥ पूर्वोद्देध्वमिष्यभैर्नृपतेर्यात्रानमध्यान्दकेति क्षणाख्योपराहूकेन लघुभैर्नो पूर्व
रात्रेतथा ॥ मैत्रारवौ न च मध्याह्नसमये चोत्तथानोचरौ आत्रे हरिहस्तपुष्यशशिभिः स्या
सर्वकालेषु भा ॥ ९ ॥ पूर्वादिपि अत्र कृतारकानां भूयः प्रकृत्युग्रतुरंगमैः ॥ स्वाति विशाखे च भुजं
सु

सु. वि.

३५

रामानां नाड्यो निषिद्धमनुसंभिताश्च ॥१०॥ पूर्वार्द्धमाग्रेयमघानिलानां ते जेद्विवित्राहियमोतरां द्वे
॥ नृपसमर्द्धां तारामनेजयार्थं ॥ स्वानिमघां चोसनसोमतेन ॥११॥ तमोभुक्ततारा ॥ स्मृता विश्वासं
रवां शुभोजीवपक्षे ॥ मृतपक्षेऽपि भोगः ॥ तदंक्रान्तं भं कर्त्रे रिसंज्ञमुक्तं तोक्षेनुसंवेगभवजुस्तन
मा ॥१२॥ मार्तरोऽमृतपक्षे हि मकरश्चे जीवपक्षे शुभायात्रायाद्दीपरीतरोक्षयकरीद्वौ जीवपक्षे शु
भा ॥ अस्तर्क्षमृतपक्षतः शुभकरं गस्तत्रा कर्त्री यायी नु स्थितिमान् रविर्जयकरीतौ द्वौ तयो जीवौ
॥१३॥ स्वातंत्र्यं काहिवसुधौ क्षकरानुराधादित्यध्वकारि विषमास्तिथयोः कुलाः स्युः सूर्ये नु मन्दगुरव
श्च कुला कुलज्ञो मुलान्चुपेश विधिभंदशषट् द्वितिष्यः ॥१४॥ पूर्वार्द्धाज्यमघे नु करादिह न द्विशेन

राम.
३५

चित्रातथः शुक्रारौ कुलसत्तकाश्च तिथयो कष्टिन्वेदैर्मिताः ॥ यायी स्याज कुले जयी च समरेऽप्य
यी च तद्वः कुले सधिस्यादुभयोः कुला कुलगणो भूमिशयो यध्यातोः ॥१५॥ स्पुर्द्धर्मदस्त्रपुष्पोरगव
सुजलपद्मौ शमैत्रान्यर्थो ययाम्याजाघीद्वकर्णादिति पितृपवाने दुन्ययो भातिकामेः ॥ वद्व्यादौ
बुधचित्रानि कृतिविधिभगाख्यानि मोक्षेयरोहि ॥ पापेद्वन्य क्षा विश्वा र्यमभदिन करक्षानि
पथ्यादिगहो ॥१६॥ धर्मगोभास्वरे वित्रमोः राशी वित्रगे धर्ममोक्षस्थितः राश्यते कामगे धर्ममो
क्षार्थगः शोभनो मोक्षगे केवलं धर्मगः प्रोच्यते ॥१७॥ पौषे पक्षत्यादिकाद्वादशैव तिथ्या माघादौ
द्वितीयादिवास्ताः ॥ कामास्तिस्त्रः सुस्तृतीयादिवच्च या नेघायादौ फलं तत्र वक्षे ॥१८॥ सौम्यं

मु.वि.
३६

लेशोभितिरर्थागमश्च ४ शुभं नैस्वनिस्वतामिश्रता ४। इत्थं लेशो दुःखः मिष्टाग्निः रथो ४ ला
 भः कः सौख्यं मंगलं विजलाभः ४। ८ लाभो इत्थाग्निः धनं सौख्यं पुत्रं ४ भीती लोभं मृत्यु रर्था
 गम ४ लाभकं इत्थलाभो सुखं ४ कः सौख्यं लेशलाभो सुखं ४ च ॥ २० ॥ सौख्यं लाभका
 र्थसिद्धिश्च कः ४ लेशः कः स्थानसिद्धिः रथे धनं ४ च ॥ मृत्युलाभो इत्थनाशः शून्यं ४ शून्यं
 सौख्यं मृत्यु रत्नं कः ४ ॥ २१ ॥ चक्रश्च निषारक्षवारयुतिरुडि गजाग्निन ह्या स्थानं त्रये च वि
 यतिप्रथमे मृत्तु दुःखी भयो धनक्षतिरथो चरमे मृत्तिः स्थानं
 स्थानं त्रये कयुजिसौख्यं जयो निरुक्तो ॥ २२ ॥ रवे भो ज्यो भो मि

राम
३६

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible]

सुष्ठु वै विवादे च कुमारि पूजने तथा राजेशो वा वाहनादौ घातचंद्रवि
तीर्थयात्राविवाहान्नप्राशनोपनयनादिषु मांगल्यसर्वकार्येषु घातचंद्रचिंतयेत्

तिर्नगावशेषिताद्वागाः॥महाडलो नस्यते त्रिवारमिताधमो भवेत्॥२५॥शशांकभंङ्ग्यमनोभ
गाण्यपक्षादिति ध्यादिनवासरेण॥युतं नवाग्रनगदोषकंचेतस्याद्विम्बरतद्गमनेति शस्त्रं॥२४॥
भूपचांकद्वारादिगवडिसप्रवेदोष्टेशाकाश्चघाताख्यचंद्रः॥मेघादीनां राजसेवा विवादेवज्योपुद्ग
देचनान्यत्रवर्म॥२५॥आग्नेयत्वाष्टजलपित्रवासवरोद्रभे॥मूलत्राह्याजपादक्षेपित्र्यमूल
जभेक्रमात्॥२६॥रूपद्वयात्रिभूरासद्व्याख्याविमिताक्रमात्॥द्यौतैवंचेधिद्वयामेषाद्वयाम
निधिभिः॥२७॥गोस्त्रीरुषेघाततिथिस्तुपर्णाभद्रानृयुक्कंठकेथनन्द॥कौर्षार्जयोनेत्रधटे
चरित्ताजयाधनुःकुंभहरोनसशस्ता॥२८॥नत्रेभौमगोहरिर्त्रिषुमंदश्चंद्रोद्वेकोजभेचश्चक

मु. वि.
३१

की शुक्रः कोदण्डालिनीनेषु कुंभे जुके जीवो घातवारान्नास्ताः ॥ ३२ ॥ मघाकरस्यातिमैत्रमूलशु
 न्यवुपान्तमं ॥ याम्यत्रास्त्राशसायं च मेघादे घतिभंनसत ॥ ३० ॥ भूमिद्वुद्दिदिस्सूयागाष्ठा
 केशागिसायकाः ॥ मेघादिलग्नानियात्रायं वर्जयेत् शुधीः ॥ ३१ ॥ नवभूम्यशिववह्नयोऽक्षवि
 विश्वेऽर्ककृताशक्रसात्तुरैरगतिथ्यः ॥ द्विदिशोमावश्च संपर्वतस्युतिष्ययः संमुखवामगानश
 लः ॥ ३२ ॥ कौवेरितोवैपरितेन कालोवारेकादोसन्मुखेतस्यपाशः ॥ रात्रावेतौवैपरितेन गणोपा
 यात्रायुद्धेसन्मुखेवर्जनीयो ॥ ३३ ॥ पूर्वदिषु चतुर्दिक्षु सप्तसप्तानलक्षितः ॥ वायव्यायेयदिग्गसं
 कृते म. आपुति ज. परिघंतुनलंघयेत् ॥ ३४ ॥ अग्नेदिशं च पट्टयात्पुनरुहृतदिग्भैरेव प्रदक्षी ॥

राम
३१

उत्तर

परिघदण्ड

रागताविदिशोषकृत्नेः ॥ आवस्यके विपरिघं पदिलंघ्यगच्छेदुलवि हाययदिदिक्नुस्त्रीशु
 धीः ॥ ३५ ॥ मैत्रार्कपुष्पाश्विनिर्भैरितक्रायात्राशुभासर्वदिशासुतद्वैः ॥ वस्त्रिप्रहतेरुगतोस्यवर्गो
 लमेदिवात्यगमेनिषिद्धं ॥ ३६ ॥ सोम्यायेनेसूर्यविधुत्रोत्तरं प्राविं ब्रजेतौ यदि दक्षिणायागौ
 प्रत्ययमाशां चतयोर्दिवानिशं भिन्नानयन्नेयवर्धो नृपाभवेत् ॥ ३७ ॥ उदितयस्यादिसियत्र
 यानिगोलभ्रमाद्वयककुपुभसंघे ॥ त्रिधोद्यतेसन्मुखेयवशुक्रोयन्नोदितस्त्रिनुदिशानया
 यात् ॥ ३८ ॥ वक्रासनीवोपगतेभृगोः सुतेराजा ब्रजयातिवशं दिविदिषां ॥ बुधोनुकूलो यदि
 तत्र संवलनरिपुञ्जयेनैव जयप्रतिवृजे ॥ ३९ ॥ यावच्चतुर्पुषभा त्वृतिवाद्ये पाद्ये शुक्रो धी

+ लग्ने चंद्रे वापि वर्गे नमस्ये यात्रा प्रोक्ता वांकिता र्थे कदात्री। अंभोराशौ तावदंशे प्रशस्तौ कायानं सर्वसिद्धिप्रदायि।
 ४ ॥४४॥ दिग्द्वारभेलग्नगते प्रशस्ता यात्रा र्थे कदात्री जयकारिणी च। स्तुतिं विनाशरिपुतो भयं च कुर्यात्तथादिकं प्रति लोमलम्पे ॥४५॥

कुंभे

मु. वि.
 ३८

नदुष्टोऽप्रदक्षे। मध्येर्मोर्गभार्गवास्त्रेपिराज्ञातावन्निष्टे सन्मुखवर्तेपितर्या ॥४०॥ कुंभांशकोत्पान्यौ सर्वदाय
 त्वतो बुधैः ॥ तत्र प्रयातुर्नृपते र्थनाशः पदे पदे ॥४१॥ अथमिनलमउन्नवातदंशके चलीतस्य वक्रमिहव
 त्सजायते ॥ निजलप्रजन्मभयति शुभप्रसौ भवतस्तदा तदुदये शुभोगमः ॥४२॥ जन्मराशितनुतोष्टमे पव
 स्वारिभाच्चरिपुभननुस्थिते ॥ लग्नास्तदा धपायदायवा स्युर्गतं हि नृपते र्मणि प्रदं ॥४३॥ राशिः स्वजन्मसम
 ये शुभसंयुतो योयः स्वारिभाच्चिधनगोपि चवेशि संज्ञाः ॥ लग्ने पगः सगमने जययदो धभूययोगो र्गो मो विज
 यदो मुनिभिः प्रदिष्टः ॥४४॥ सूर्यसितो भुमिसुतो धराहुः शनिः शसीतश्च वृहस्पतिश्च ॥ प्राच्यादिजदि
 क्षुविदिक्ष्मचामी दिशामधीशः क्रमतः प्रदिष्टाः ॥४५॥ केन्द्रेदिगधीशो गच्छेदवनिशः लालाटि नितम्बि

राम
 ३८

नेयादरिसेनाम् ॥४६॥ प्राच्यादौ तरणिस्तनौ भृगुसुतो लाभवये भूस्तुतः कर्मस्योत्तमोः नवाष्ट
 मगृहे सौरिस्तथा सप्तमे चंद्रः शत्रुगृहात्मजे पिचबुधः पातालगो गीष्पतिर्वित् भ्रातृगृहे विलयस
 दनालालाटिकाः कीर्तिताः ॥४७॥ मृगे गत्वा शिवे स्थित्वा दितो गच्छन् जयेद्विपुलः ॥ मंत्रे प्रस्थाप्य
 शाक्रे हि स्थित्वा मूले ब्रजस्तथा ॥४८॥ प्रस्थाप्य ब्रह्मे नि लतक्षधिष्णे स्थित्वा जयार्थं प्रवसेद्विदेवे
 ॥ वस्वतपुष्ये निजसिन्धिवैकरात्रोष्ठितः क्षमं लभते वनीशः ॥४९॥ उषः कालो विना पूर्वांगो धूली पश्चि मां विना
 ॥ विनोत्रां निशीथसद्याने पास्यां विना भिजित् ॥५०॥ लग्नाद्वावाः क्रमाद्देहकोशो धानुश्च वाहनं मंत्रोरिर्मोर्ग
 आसुश्च हृद्यापारागमवयाः ॥५१॥ केन्द्रे कोणो सोम्यरेटाः शुभाः सूर्याने पाया स्त्रायषट् रेवेषु चंद्रः नेष्टाल
 ग्नां त्पारिरंधे शानिः रेवसे शुक्रो लग्ने नवां त्पारिरंधे ॥५२॥ योगसिद्धिर्धराणि यतीनामृक्षगुणैरपि भूदेवा

सु. वि.
३६

नां। चौराणां मपिशकुनेरुक्ता भवति सुहृत्तादपि मनुजातां ॥५३॥ सहजेरविर्दशमभेशशितथा शनिमंगलेरि
पुगुहे शितः सुते ॥ हिबुकेवधोगुरुरपि हलग्नगः सजयत्यरीन्प्रचलितो विरान्तपः ॥५४॥ भ्रातरिभूमिसुतो वै
रिशिलमेदेवगुरुः ॥ आयेगतेर्केशनुजयश्चेदनुजकुलोदैत्यगुरुः ॥५५॥ तनो जीवइन्दुर्मृतो वैरिगोर्कः प्रयातो
महीद्रौ जयते वशत्रून् ॥५६॥ लग्नगतः स्यादेवपुरोधः ॥ लाभ धनस्यैः शेषतभोगे ॥५७॥ द्यूते चंद्रे स
मुदयगेर्के जीवे अके विदिधनसंस्थे ॥ इदयोगे चलति नरेशो जेता शत्रूना रुड इवाहीन् ॥५८॥ विजगतः शशि
पुत्रो भ्रातृदिवासरनार्थः ॥ लग्नगते भृगुपुत्रेऽप्युः शलभा इव सर्वे ॥५९॥ उदयेरविर्यदिसौरिरिगः शशि
दशमेऽपि ॥ वसुधापतिर्यदि याति रिपुवाहिनीं वशमेति ॥६०॥ तनो शनिकुजोरविर्दशमभेवधो भृगुसु
तोपिला भदशमे ॥ त्रिलाभरिपुभे सुभूक्तत शनिगुरुश्च भृगुजास्तथा बल युतः ॥६०॥ स मुदयगे

रामः
३६

विबुधगुरोर्मदनगते हिमकिरणे ॥ हिबुकगतो वधो भृगुजोः सहजगताः खलखवरा ॥६१॥ त्रि
दशगुरुस्तनुगे मदने हिमकिरणोरविनाय गतः ॥ सितशशिजावधिकर्मगतोरविसुतभूमि
सुतो सहजे ॥६२॥ देवगुरो वा शशिनितनुस्थे वासरनाथे रिपुभवनस्थे
॥ पंचमगे हे हिमकरपुत्रः कर्मणि सौरिः सुहृदिसितश्च ॥६३॥ हिमकिरणसुतो वलिचेतनो त्रि
दशपतिगुरुर्हि केन्द्रस्थितः ॥ व्यय गृहसहजारिधर्मस्थितो यदि हिं भवति निर्वलश्चंद्रमा ॥६४॥
अश्वभरवगैरनवाष्टमदस्थे हिबुकसहोदरलाभगुरुस्थः ॥ कविरिहकेन्द्रगगीष्यति दृष्टो व
सुवयलाभकरः खलु योगः ॥६५॥ रिपुलग्नकर्म हिबुके शशिजे परिवीक्षिते अभनभोगमने ॥
व्ययलाभमन्यगृहेषु जयः परिवर्जिते स अभनामधरे ॥६६॥ लग्ने यदि नीवः प्राप्य

मु. वि.
४०

दिलोभेकर्मण्यपिवाचेद्राज्याधिगमः स्यात् ॥ दूनेवधुश्रुक्रोचंद्रे हिवुकेवातद्वत्फलमुक्तं सर्वे मुनि
वर्यैः ॥ ६१ ॥ रिपुतनुनिधने श्रुक्रजीवेन्दोहोयवुधभृगुजोतुयगेहस्थितो ॥ मदनभवतुग
इमावाभुगः शशिसुतभृगुजान्तर्गतश्चंद्रमा ॥ ६२ ॥ सितजीवभोमबुधभानुतनूजास्तनुमन्मथारि
हिवुकत्रिगृहेचेत् ॥ क्रमतेरिसोदनखशाग्रवहोराहिवुकायगेगुरुदिनेखिलखेटैः ॥ ६३ ॥ सहजे
कुजोनिधनगश्चभार्गवोमदनेबुधोरविररोतनो गुरुः ॥ अथवेसुरेज्यसितभानवोजलत्रिगताहि
सौरिह्रिधिनोरिपुस्थितो ॥ ६४ ॥ एको ज्येष्ठसितेषुपंचमतपः केन्द्रेषुयोगस्तथा द्वौ चेत्तेषु धियो ग
सकला योगाधियोगः स्मृतः ॥ योगेक्षेममयाधियोगगमनेक्षेमरिपूणावधवाथोक्षेमयशोवनी
श्वलभते योगाधियोगेव जनः ॥ ६५ ॥ अत्रांतरेऽन्यत्रथोक्तायात्रायोगा यदनीया ॥ इषमासिसि

रामः
४०

प्रवेश

तादशमीविजया शुभकर्मसुसिद्धिकरी कथिता ॥ अवलक्ष्य युता सुतरां शुभदानृपतेस्तु गमे जयसि
द्धिकरी ॥ १२१ ॥ चेतोनिमित्तशकुनैरतिसुप्रशंसैर्ज्ञात्वा विलग्नवलमूर्खधियः प्रयातिसिद्धिर्भवेदथ पुनः
शकुनादितोपि चेतोविशुद्धिरधिकानव तां विनेयात् ॥ १२२ ॥ वतबंधनदैवतप्रतिष्ठावरपीडोत्सवस्त
तका समाप्ता ॥ तकादापि चलेदकालविद्युद्युनवर्षातुहिनेतु सप्ररात्रम् ॥ १२३ ॥ महीपतेरेकदिनेयु
रान्तुरेयदा भवेतां गमनप्रवेशको ॥ भवान्मूलप्रतिश्रुक्रयोगिनीविचारयेन्नेव कदापि प
तः ॥ १२४ ॥ यद्येकस्मिन्दिवसेमहीपतेर्निर्गमप्रवेशोस्तः ॥ तर्हि विचार्य सुधिया प्रवेशकालनया
त्रिकस्तत्र ॥ १२५ ॥ निर्गमस्तस्मात्प्रवेशेनवमेतिथौ नक्षत्रे पितृयावरे नैव कुर्यात्कदाचनः ॥ १२६ ॥
अग्निरुत्वा देवतं पूजयीत्वा नत्वा विप्रानर्चयित्वा दिगीशं ॥ दत्त्वा दानं ब्राह्मणेभ्यो दिगीशं ध्या

मु. वि.
४१

त्वादिनेभूमिपालोधिगच्छेत् ॥ १८ ॥ कुल्लाषासिलतंडुलानपितथामाषाश्चगव्यंदधित्वाज्यंदु
ग्धमथैरणामांसमपरंतस्यैवरक्तंतथा ॥ तद्वत्पायसमेवचाषपललंमार्गचशाशांतथाषाष्टिकं च
पृथग्पूपमथविवित्राण्डजात्सत्फलं ॥ १९ ॥ कौर्म्यसारिकगोधकंचपललंशाल्यंहरुविष्यह
यादक्षेत्पात्कशरान्नमुद्रमपिवापिष्टंयवानांतथा ॥ मत्स्यान्नखलुवित्रितान्नमथवादध्यन्नमे
वंकमाद्रक्षाभक्षमिदंविचार्यमतिमाभक्षेत्तथालोकयेत् ॥ २० ॥ आज्यतिलोदनंमत्स्यं
पयश्चापियथाक्रमं ॥ भक्षयेद्दोहदंदिश्यमाशांपूर्वादिकांब्रजेत् ॥ २१ ॥ रसालोपायसंका
जीश्रितंदुग्धंतथादधि ॥ पयोश्रितंतिलान्नंचभक्षयेद्द्वारदोहदम् ॥ २२ ॥ पक्षादितोर्कद
लतंडुलवारिसर्पिः ॥ आणामपिहेमजलमृत्तपूप ॥ मुक्ताब्रजेदुवकममुचधेनुमूर्त्रया
हविष्य ॥

रामः
४१

वान्पायसगुडानसृगन्नमुद्रान् ॥ २३ ॥ उदुत्प्रथमतस्वदेक्षिणांभिर्द्वात्रिंशत्पदमधिगत्यदिश्य
यान् ॥ आरोहेतिलघृतहेमताम्रपात्रंदत्वादौगणकवनायप्रगच्छेत् ॥ २४ ॥ प्राच्यांगच्छेद्ब्रजेनैव
दक्षिणास्थारथेनहि ॥ दिशिप्रतीच्यामश्वेनतथोदिच्यांनरेर्नृपः ॥ २५ ॥ देवगृहाद्वागुरुसदनाद्वा
स्वगृहानुरव्यकलत्रगृहाद्वा ॥ प्राश्नपहविष्यंविप्रानुमतःप्रश्नश्चएवमंगलमेयात् ॥ २६ ॥ कार्या
द्यैरिहगमनस्यचेद्विलंबोभूदेवादिभिरुपवीतमायुर्ध्वं ॥ क्षौद्रंमलमाशुचालनीयंसर्वेषांभवतियदेव
हृत्प्रियंवा ॥ २७ ॥ गेहाङ्गेहात्ररमायगमस्तर्हि यात्रेतिगर्गःसीमन्ःसीमान्तरमपिमृगुर्वीणाविक्षेपमा
त्रम् ॥ प्रस्थानस्यादितिकथयते ॥ योभरद्वाजस्वयात्राकार्यावहिरिहपरात्पादिसिष्टोव्रवीति ॥ २८ ॥
प्रस्थानमत्रधनुर्वाहिशतानिपंचकेचिच्छतद्वयमशंतिदशैववान्ये ॥ संप्रस्थितोयइहमन्दिरतःप्रया

धनुषप्रमाणैः
सचतुष्टयैस्वरुतैः

राजमात्रैः ३ प्राच्यांमहासनयःप्रवदंतिसप्तम्यामतिवशभदानिदिनानिपंचत्रीएमेवाश्वमदिशिस्थितिवायकानां प्रस्थानकेषुदिवसद्वयमुत्तरस्यामिति ॥

मु. चि.
४२

तो गंतव्यदिक्षु तदपि प्रयते न कार्यं ॥ ८८ ॥ प्रस्थाने भूमिपालो दशदिवसमभिवाप्य नैकत्र तिष्ठेत्सामंतः स प्ररा
त्रंतदितरसमुजः पंचरात्रंतथैव ॥ ८९ ॥ उर्ध्वगच्छेत्कुभाह्वयथ गमनदिनात्संप्ररात्राणि पूर्ववाशक्तौ तद्दिने
सौरिपुविजयमनामैशु नैव कार्यं ॥ ९० ॥ दुग्धं त्याज्यं पूर्वमेव त्रिरात्रं क्षौरं त्याज्यं पंचरात्रं च पूर्व ॥ ९१ ॥ क्षौ
द्रं तैलं वासरे स्मिन् च मिश्रात्प्राज्यं यत्नाद्भूमिपालेन नूनी ॥ ९२ ॥ भुक्त्वा गच्छति यदि चेत्तैलगुडक्षारपक्वमा
सानि ॥ विनिवर्तते सह गणः स्त्री द्विजस्य मान्यगच्छतो मरणं ॥ ९३ ॥ यदि मासु चतुर्धौ घमासादिषु वधि
र्हि भवेद्दकालदृष्टिः ॥ पशुमर्त्यपदो कितानया वदुः सुधास्यान्नाहि तावदेव दोषः ॥ ९४ ॥ अल्पायां दृष्टौ
दोषो लोभयस्यान् दोषो भूयो जीमूतानां निर्दोषे वृष्टौ वा जातायां भूयः ॥ सूर्येन्दोर्विवेसौ वरौ कृत्वा विप्रे
भ्यो दद्यादुः शाकुन्ये साज्यं स्वर्णं दत्त्वा गच्छेत्स्वच्छाभिः ॥ ९५ ॥ विप्रश्च भूफलान् दुग्धदधिगोसिद्धार्थिषु
प्रावरं वेश्यावाद्यमयूरचारुनकुलावधौ कथं श्रमिषं ॥ सदा कंकुसुमेक्षु पूर्णकलशकृत्वा गिमृ

रामा
४२

क्त्या कारत्तो ह्नीषसितोक्षमद्यसुतस्त्रीदिप्रवेशानराः ॥ ९६ ॥ आदर्शो जनधोतवस्त्ररजकीमीनाज्यसि
हाशनं ~~व~~ शवरोदनवर्जितं ध्वजमधुच्छागास्त्रगोरोचनं ॥ भारद्वाज नृपानवेदनिनदामां गत्य गीतां कु
शादृष्टा सत्फलदाः प्रयाणसमये रिक्तो घटः स्वानुगः ॥ ९७ ॥ बंध्या चर्मतुषास्थिसर्पलवणांगारेन्धनाक्ती
वविद्मै लोभतः वसोषधारिजटिलप्रावाद्दृष्ट्वा व्याधितः ॥ न गताभ्यक्तविमुक्तकेशपतितं व्यंगक्षधार्ता
असृक् स्त्रीपुष्पं सरट्स्वगेहदहनं माज्जीरयुद्धं क्षतम् ॥ ९८ ॥ काषायी गुडतक्रयं कविधवाकुजाकुटुम्बे
कलिर्वस्त्रादेः खलनं लुलाय समरं कृष्मानि धान्यानि च ॥ कार्यसंवमनं वगर्द्धभरवो दक्षेति रुट्गभिणी
मुं शङ्गी वरदुर्वचोन्धवधिरोदकानदृष्टाः शुभाः ॥ ९९ ॥ गोधा जाह्नकसकरा हि शशकानां कीर्तनं शोभ
नं नो शब्देन विलोकनं च कपिः ऋक्षाणां सतो व्यत्ययः ॥ न द्युत्तारं भयप्रवेशसमरे नृपार्थसंविशो व्यत्यस्तः

मु. विं.
४३

शकुनानृपेक्षणविधौयात्रेदिताः शोभनाः ॥ १८१ ॥ वामांगेकोकिलापल्लीपोतकीसूकरीरला ॥ धिंगलाकु
कुकाश्रेष्ठाशिवापुरुषसंज्ञिता ॥ १८० ॥ किकरः पिप्पकोभासः श्रीकंठोवानरोरुतः ॥ स्त्रीसंज्ञकाकाक
क्रशः श्वातः स्युर्दक्षिणाः शुभाः ॥ १८१ ॥ प्रदक्षिणागताः श्रेष्ठयात्रायां मृगप्रक्षिणाः ॥ ओजामृगाव्रजंतेति
धन्यावामेखरस्वतः ॥ १८२ ॥ आद्येप्रशकुनेस्थित्वा प्राणानेकादशव्रजेत ॥ द्वितीयेषोडशप्राणां सृतीयेन
व्रजेकचित् ॥ १८३ ॥ यौत्रानिहृतौ शुभदेप्रवेशनेमृदुध्रुवैः क्षिप्रचरैर्धुनर्गमः ॥ द्वीशेनलेदारुणभेतयो
ग्रभेः स्त्रीगेहपुत्रात्मविनाशनं क्रमात् ॥ १८४ ॥ अयनर्क्षमासतिथिकालवासरोद्भवश्चलसन्मुख
सितजदिकपाः ॥ मृगुवक्रतादिपरिघाख्यदंडकस्युतजाद्यशौचमपिचोत्सवादिकं ॥ १८५ ॥ मृतप्रक्षरि
करवितर्कसंख्याकातिथयश्चसौरिरविभोमवासराः ॥ अपि वामपृष्ठगविधुस्तथाडलोवसुपंचकाभि

= गुरुः निर्गमान्नवमे मासि प्रवेशो नैव शोभनः । नवमेदिबसेवैव प्रवेशो नैव सर्वदा = ४

रामः
४३

जिदथापिदक्षिणे ॥ १८६ ॥ लगेजन्मर्क्षतन्वोमृतिगृहमहितर्क्षश्चषष्टं तदीशावालयेकुंभमीनर्क्ष
नवलवतनूचापिष्टोदयंच ॥ पृष्टांशासंस्थामृक्षं दशमशतिरथोसप्रमेवापिकायः केन्द्रवक्राश्च
वक्रौ ग्रहदिवसविवाहोक्तदोषाश्चनेष्टाः ॥ १८७ ॥ ॥ इति मृगुत्रविंतामणोयात्राप्रकरणं ॥ ॥ यद्द्वं
कसुतेशदिभित्तमसोग्रामः शुभोनामभास्ववर्गाद्विगुणाविधायपरवर्गाद्वंगजैः शेषितं ॥ काकिणपस्त्वनयो
श्चतद्विवरतोयस्याधिकाः सार्धदोयद्वारं द्विजैश्च शूद्रनृपरात्रीनांहितं पूर्वतः ॥ १ ॥ गोसिंहनक्रमिथुनंति
वसेन्नमध्येग्रामस्य पूर्वककुभोलिरुषांगनाश्च ॥ ककोधनुस्तुलभमेव घटाश्चतद्वद्वर्गाः स्वपंचमपरा
वलिनः स्युरेन्द्राः ॥ २ ॥ एकोनितेष्टर्क्षरुतादितिथ्योरूपोनितेष्टायहतेनुनागेः ॥ युक्ताघनेश्चापियुताविभ
क्ताभूपाश्विभिः शेषमितोहिपिण्डः ॥ ३ ॥ स्वेष्टायनक्षेत्रभवोयदेर्घ्यहत्स्याद्विस्तृतिर्विस्तृतिहचदीर्घताः ॥

आया च जोधमहरिश्च गोखरे भद्रांशकापिंड इहाष्टशेषिते ॥४॥ धजादिकाः सर्वदिशि धजे मुखं कार्यं हरो पूर्व
 यमोत्तरे तथा ॥ प्राच्यां वषे प्राकयमयोगजे वा पश्चाद्दक्षपूर्वमये हि जादितः ॥५॥ गृहेशतत्त्वाः सुखवित्तना
 शोर्केन्द्रीज्यशुक्रेविवलेस्तनीचे ॥ कर्तुः स्थितिर्नो विधुवास्तनोर्भेपुरः स्थिते पृष्टगते रवनिः स्यात् ॥६॥ भंसा
 गतं व्ययइरितो सोध्रवादिनामाक्षरयुक्तापिण्डः ॥ तथोगुरोरीत्र कृतान्त्रभूयाद्यंशा भवेयुर्न भोना
 कोत्र ॥७॥ दिक्षु पूर्वादितः शालाध्रवाभूर्द्धौ कृता गजाः ॥ शालाध्रवांकसंयोगशोकोवेशमध्रवादिकी ॥
 ८॥ तिथ्यर्काष्टाष्टिगोरुद्रशक्रेनामाक्षरत्रयं ॥ भूद्यष्टी घंगदिव्यरुविश्वेषु द्वौ न गेधयः ॥९॥ ध्रुवं धात्ये
 जयनन्दोरवनकोतमनोरमसुमुखदुर्मुखोयं ॥ रिपुदं वित्तदनाशोचाक्रंदं विपलं विजयाख्यं स्यात् ॥
 ॥१०॥ पिण्डेन वांकां गगजाग्निना गगनागाग्निना गैरुणिते क्रमेण ॥ विभाजितेनागनगां कसूर्यनाग

नारदः गृहसंख्यापनं सर्वमेव गेधमदं भवेत् कृष्येधनवृद्धिः स्यान्मिथुने मरणं कृतं कर्कटे भद्रं प्रोक्तं सिंहभृत्यविवर्द्धनं कन्यारोगं तुलासौख्यं वृश्चिके धनवर्द्धनं कार्तिके वमहाहातिर्मकरे स्याद्धमागमः कुंभे तु रत्नलाभः स्यात्सीनसप्तमयावत = ४

क्षतिष्वाक्षरवभानुभिश्च ॥११॥ आयोवारो शको द्रव्यमृण्मक्षतिथिर्युतिः ॥ आयुश्चाथ गृहेशर्क्षगृह
 भेकां मृतिदं ॥१२॥ गेहाधारं मेर्कभाद्वत्तशीर्षे राभेर्दाहो वेदभेरग्रपादे शून्यं वेदैः पृष्टपादे स्थिरत्वं
 रामैः पृष्टशूर्युगेर्दक्षकुक्षौ ॥१३॥ लाभो रामैः पुच्छगेः स्वामिनाशो चैर्नैस्ववामकुक्षौ मुखस्थैः ॥ रामैः पीडाः
 सततं वा कधिष्म्यादश्चैरुद्रैर्दिगिभिरुक्तं ह्यसततं ॥ कुम्भेर्के फालागने प्राक्यरमुखगृहं श्रावणे सिंहकर्के
 पोषेन केचयाम्योत्तरमुखसदनं गोजकर्के चराधे ॥ मार्गे जूकालिगे सद्रुवमृदुवरुणा स्वातिवस्वर्कपुष्ये
 स्तुतीगे हृत्वादितां हरिभविधिभयोत्तमशस्तः प्रवेशः ॥१४॥ कैश्चिन्नेषरवौ मधौ वषभगे ज्येष्ठे अश्वौ कर्कटे भाद्रे
 सिंहगते धठे सुजिचो जेलौ मृगे यौषके ॥ माघेन क्रयटे अभंति गदितं गेहं तथोर्जनसत्कन्यायां चतया
 धनुष्यापिनसत्कन्यादिमासा इवेत ॥१५॥ पूर्णेन्दुतः प्राग्बदनं नवम्यादिपूतरास्यं त्वयपश्चिमास्यं ॥ दर्शादि

मु. वि.
४५

तः शुक्लदलेन वस्त्रादौ दक्षिणास्यं न भवं दंति ॥ ११ ॥ भौमार्क रिक्ता माघने चरोने गेपि पंचके ॥ व्यत्याष्टस्थेः
शुभैर्गेहं भस्त्रायारिगेः ॥ १८ ॥ देवालये गेहविधौ जलासये राहो मुखं शंभुदिशो विलोमतः ॥ मीनार्कसिंहार्क
मृगार्कतस्त्रिभेखाते सुखात्पृष्टविदिके शुभा भवेत् ॥ १९ ॥ कूपे वास्तोर्मध्यदेशे र्थनाशस्त्वेशान्यादौ पुष्टिरे
श्रयश्च द्विः ॥ सूत्रोर्नाशः स्त्रीविनाशो मृतिश्च संपत्पीडा शत्रुतः स्याच्च सौख्यं ॥ २० ॥ स्नानस्य याकशयनात्र
भुजे श्रधान्यभाण्डारदेवतगृहाणि च पूर्वतः स्युः ॥ तत्तथा तत्कमथ नाज्यपुरीषविद्याभासारवरोदनरतौष
धसर्वधाम ॥ २१ ॥ जीवार्कविकुक्कशने श्वरेषु लग्नारिया मित्रसुखत्रिगेषुः ॥ स्थितिः शतं स्यात्करदां शिताकी
रे ज्येष्ठतुल्यं गसुते शतद्वे ॥ २२ ॥ लग्नान्मरायेषु भृगुजभानुभिः केंद्रे गुरोर्वर्षशतायुरालयः ॥ वंधौ गुरुर्व्योम्नि
श शीकुजार्कलाभे रदाशी तिसमायुरालयः ॥ २३ ॥ स्वाच्चे अक्रे लग्नगेवा गुरोर्वेशमातेथवा ॥ शनोस्वा

राम
४५

खेलाभगेवालक्ष्म्या युक्तं विरंगुहं ॥ २४ ॥ द्यूनां वरेयदै कोपि प्रांशस्थो ग्रहो गृहं ॥ अद्वांतः परहस्तस्थं कुर्याच्च
द्वर्णीयोऽवलः ॥ २५ ॥ पुष्यकुवेन्दुरिसर्पजलैः सजीवैः तद्वासरेण च कृतं सुतराज्जदं स्यात् ॥ द्वीशाश्वितक्ष
वसुधाशिशिवैः स अक्रौर्वरे सितस्य च गृहं धनधान्यदं स्यात् ॥ २६ ॥ सारैकरे ज्या न्यमघाम्बुमूलैः कोजे द्विवे
श्माग्निसुतार्तिदं स्यात् ॥ सैजैः कदास्त्रायमतक्षरुसैर्जस्येव वारे सुखमुत्र दं स्यात् ॥ २७ ॥ अजेकपादहिवुध
शक्रमित्रानिलांतकैः ॥ समन्दैर्मंदवारे स्याद्रक्षाभूतयुतं गृहं ॥ २८ ॥ सूर्यर्क्षाद्युगमैः शिरस्यथ फलं लक्ष्मी
स्ततः कोणभैर्नागैरुदसंनंतो गजमितैः शाखासु सौख्यं भवेत् ॥ देहल्या गुणभैर्मृतिगृहपते मध्यस्थिते
वेदभैः सौख्यं च क्रमिदं विलोक्य सुधिया द्वारं विधेयं शुभं ॥ २९ ॥ ॥ इति श्रीसुहृत्तर्चितामणौ वास्तुविधा
नप्रकरणम् ॥ ॥ सोम्यायने ज्येष्ठतपोत्तमाधवेयात्रा निवृत्तौ नृपतेर्नवे गृहे ॥ स्याद्वेसंनंदास्थ मृदुक्

मु. वि.
४६

बोडुभिर्जन्मर्क्षलग्नोपचयोदयेस्थिरे॥१॥जीर्णोदहेग्यादिभयान्नवेपिमागेर्ज्योःश्रावणवेपिसम्या
त॥वेशोत्तुपेज्यानिलवासवेषुनावश्यमस्तादिविचारगात्र॥२॥मृदुप्रवक्षिप्रवरेषुमूलमेवास्त्वर्च
भूतवलीचकारयेत्॥त्रिकोणकेन्द्रायधनत्रिगेःशुभैर्लगेत्रिषष्टायगतेष्वपायकैः॥३॥शुद्धास्वरध्वेवि
जनुर्भमृत्योव्यर्करिक्ताचरदर्शयेत्॥अग्रेचपूर्णाकलशंदिजांश्चकृत्वाविशोद्वेशमभकृत्शुद्धं॥४॥
वामारविमृत्युसुतार्थलाभतोर्केपचमेप्राग्बदनादिमन्दिरे॥पूर्णातिथौप्राग्बदनेगृहेशुभोनन्दादिके
याम्यजलोत्तराखणो॥५॥वृत्तेभूरविभाज्यभात्यवेशसमयेकुंभेगिदाहःकृताप्राच्यामुदसनंकृता
यमगतालाभःकृतापश्चिमे॥श्रीर्वेदाःकलिरुतरेयुगमेविनाशोगुदेराताःस्थिर्यमतःस्थिरत्वमन
लाःकण्ठेभवेत्सर्वदा॥६॥एवमुल्लेखगृहप्रविश्यवितानपुष्पश्रुतिघोषयुक्तम्॥शिल्पज्ञदेवज्ञ

रामः
४६

लंकोदयाविघटिकागजभानिगोंकदस्त्रास्त्रिपक्षदहनाक्रमगोत्क्रमस्थाः॥हीनान्विताश्च
रदलेःक्रमगोत्क्रमस्थैर्मेषादितोषहतउत्क्रमतस्त्रिमेस्यु॥१॥तात्कालार्कःसायनःस्वो
दयप्राभोग्याशाखशुद्धताःभोग्यकालः॥एवंयातांशैर्भवेद्यातकालोभोग्यःशोध्योभी
ष्टताडीपलेभ्यः॥२॥तदनुजहीहिगृहेदयांश्चशेषंगगनगुणचमशुद्धलवाद्यैः॥
सहितमजादिगृहेरशुद्धपूर्वैर्भवतिदिलग्नमदोगनाशहीनः॥३॥भोग्यतोलेष्टकाल
एवराभतात्स्वादयाप्रांशयुग्मास्करस्यात्तनुः॥अर्कभोग्यस्तनोर्भुक्तकालान्वितायुक्त
मध्योदयोभीष्टकालोभवेत्॥४॥॥यदिननुदिननायावेकराशौतदंशंतरहतउद
यःस्यात्वाग्निरुत्तिष्ठकालः॥इततउदयउत्तश्चत्तशोध्योद्युगत्रान्निशितुसरस्या
त्रेनूरिष्टकालः॥५॥॥

७. वि.

४७

विधित्तपोरानराजार्चयेद्भूमिरूपवस्त्रैः॥१॥ आसिद्धर्मपुरे षडंगनिगमाध्येतद्विजैर्मण्डिते
 ज्योतिर्वितिलकः फणीरचितेभाष्येकतामिसः॥ तत्रज्जातकसंहितागलितकृन्तान्योमहाभूभुजं
 तर्कालंकृतवेदवाक्यविलसदुद्धिः सविंतीमणिः॥८॥ ज्योतिर्विद्मणावेदितांघ्रिकमलसात्सुनु
 रासीत्कृतीतात्मानन्तशतिप्रथमाधेगतोभूमण्डलाहस्करः॥ योरम्याजनिपद्धतीसमकोटुष्टा
 सयध्वंशिनीपटीकाञ्चोत्तमकामधेनुगणितेऽकोषीसतांप्रीतये॥९॥ तदात्मजउदारधीर्विवुध
 नीलकण्ठानुजोगणेशपदपंकजं हृदिनिधायरामाभिध॥ गिरीशनगरेवरेभुजभुजेषुचन्द्रे
 १५२२मितेशकेविनिरमादिमखलुसुहृत्तचिन्तामणीम्॥१०॥ ॥ इति श्रीदेवज्ञानत्रसुतदेवज्ञ
 रामविरचितेसुहृत्तचिन्तामणीगृहप्रवेशप्रकरणसमाप्तिः॥ ॥ समाप्तोयसुहृत्तचिन्तामणिः
 ॥ ॥ इति श्रीशाक १२५१ सन्वत् १८८६ वैशाख शुद्ध १२ रोज ६ अमर ॥ ॥ श्रीरामायनमः

ASHA ARCHIVES

3416

रामः

४७

